

การถ่ายภาพสารคดี เรื่อง “โรงเรียนศิลปะของพระราชินี”

DOCUMENTARY PHOTOGRAPHY TITLED

“QUEEN SIRIKIT SCHOOL OF ARTS”

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการถ่ายภาพ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2557

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์

การถ่ายภาพสารคดี เรื่อง “โรงเรียนศิลปะของพระราชินี”

DOCUMENTARY PHOTOGRAPHY TITLED

“QUEEN SIRIKIT SCHOOL OF ARTS”

นายจักริน ชลคีรี

Mr. JAKKRIN CHOLKEEREE

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการถ่ายภาพ

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์.....วันที่ ๐๑/๐๖/๕๘

(อาจารย์พงษ์ศักดิ์ ตั้งติวจา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อศิลปนิพนธ์	การถ่ายภาพสารคดี เรื่อง “โรงเรียนศิลปะของพระราชินี” DOCUMENTARY PHOTOGRAPHY TITLED “QUEEN SIRIKIT SCHOOL OF ARTS”
ชื่อ	นายจักริน ชลศรี
สาขาวิชา	การถ่ายภาพ
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2557
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์พงษ์ศักดิ์ ตั้งติวจา

บทคัดย่อ

ศิลปาชีพ เกิดขึ้นจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะทรงช่วยเหลือส่งเสริมให้ราษฎรมีอาชีพเสริมเพิ่มพูนรายได้ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และเพื่อรักษาศิลปหัตถกรรมไทยให้คงอยู่สืบไป โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่ฝึกอบรมศิลปหัตถกรรมต่างๆ แก่ราษฎรจากทุกภูมิภาคของประเทศ ข้าพเจ้าประสงค์ต้องการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตของนักเรียนศิลปาชีพในศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ เป็นภาพถ่ายสารคดี เพื่อให้คนทั่วไปได้เห็นภาพการทำงานและวิถีชีวิตของสมาชิกศิลปาชีพ ในแง่มุมที่ลึกซึ้ง สวยงาม และน่าประทับใจ

ภาพถ่ายสารคดีชุดนี้ใช้กล้องดิจิทัล DSLR ถ่ายทอดภาพประเภทภาพถ่ายสารคดี และภาพถ่ายบุคคล โดยบันทึกภาพตามสภาพสิ่งแวดล้อมและการทำงานที่เกิดขึ้นจริง ในศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ ไม่มีการบิดเบือนความจริง เพื่อให้ภาพถ่ายชุดนี้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวของนักเรียนศิลปาชีพได้ครบถ้วน ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ศึกษาแนวทางการถ่ายภาพสารคดี และผลงานของช่างภาพตัวอย่าง ได้แก่ Michael Freeman, Daniel López Pérez และ Tadd Myers เพื่อเก็บรายละเอียดการทำงานศิลปหัตถกรรม กับถ่ายทอดอารมณ์และมุมมองเกี่ยวกับนักเรียนศิลปาชีพในศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ ให้คนทั่วไปได้เห็นถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

กิตติกรรมประกาศ

ศิลปินพจน์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พงษ์ศักดิ์ ตั้งติวาจา ที่ปรึกษาศิลปินพจน์ รวมทั้งอาจารย์ชัยวุฒิ พุฒทอง อาจารย์พีจักษ์ณ์ ทนันชัยบุตร และอาจารย์อุรธา จักรคชาพล ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และชี้แจงศิลปินพจน์นี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ทำให้ศิลปินพจน์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี สนับสนุนทุนทรัพย์ ในการทำศิลปินพจน์นี้ทั้งหมด อีกทั้งยังให้ความรักและเอาใจใส่ การสนับสนุน กำลังใจ และ คำปรึกษาที่ดียิ่งเสมอมา ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาตั้งแต่ต้นจนสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณ พลเอก เจริญศักดิ์ พะลายานนท์ รองประธานกรรมการบริหาร ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ให้เข้าบันทึกภาพศิลปินพจน์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้หญิงกอบกุล อุบลเดชประจักษ์ และเจ้าหน้าที่กองศิลปาชีพ สำนักพระราชเลขาธิการ สอนจิตรลดา ที่ได้ให้ความกรุณาโดยตลอดในการทำศิลปินพจน์นี้

ขอขอบคุณ พี่รัญ จรัญ สร้อยทอง รวมถึงครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่ให้ความร่วมมือ สนับสนุน และช่วยเหลือด้วยน้ำใจที่อีกหลายประการ จนศิลปินพจน์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ พี่ทิพ ทิพวรรณ ศรีหรั่ง เลขานุการประจำฯ พณฯ นายธานินทร์ กรีวิเชียร องคมนตรี สำนักพระราชเลขาธิการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ใน ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา

ขอขอบคุณ พี่กอล์ฟ กฤษฏา สังข์สุวรรณ ที่เป็นผู้ขับรถพาไปยังสถานที่บันทึกภาพ ศิลปินพจน์ และไปยังสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการทำศิลปินพจน์ในครั้งนี้มาโดยตลอดทุกครั้ง อีกทั้งยังเป็นผู้ช่วยเหลือในงานนี้อีกหลายประการ

ขอขอบคุณ พี่เล็ก โกศล ตีนาสวน สำนักพระราชเลขาธิการ ที่คอยให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อมูล แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นผู้ช่วยเหลือในงานนี้อีกหลายประการ

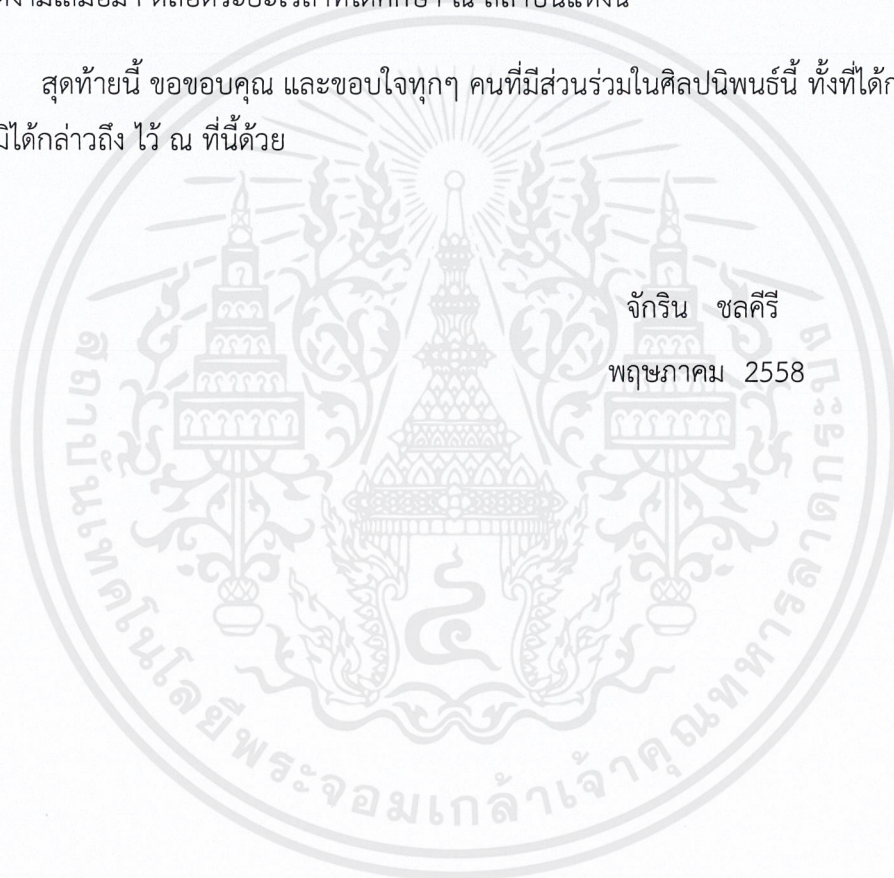
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอขอบคุณ พี่ต๋อง ศิรินทรา ศรีอ่อน สำนักราชเลขาธิการ ที่คอยให้การสนับสนุน
ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้กำลังใจ อีกหลายประการ

ขอขอบคุณ พี่ตุ้ อภาวารรณ ยวงทอง สำนักพระราชวัง ที่คอยให้การสนับสนุน
ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณ และขอใจ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจและแนะนำ
สิ่งที่ดีงามเสมอมา ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ และขอใจทุกๆ คนที่มีส่วนร่วมในศิลปนิพนธ์นี้ ทั้งที่ได้กล่าวถึง
และมีได้กล่าวถึง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

จักริน ชลศิริ
พฤษภาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 แนวความคิดในการสร้างสรรค์	2
1.3 วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.5 ขั้นตอนในการสร้างสรรค์	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.7 งบประมาณ	4
บทที่ 2 ข้อมูลการสร้างสรรค์ผลงาน	5
2.1 มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	5
1) โรงฝึกศิลปาชีพ สวนจิตรลดา (สถาบันสิริกิติ์ สำนักราชเลขาธิการ)	8
2) ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	13
2.2 ภาพถ่ายสารคดี	23
1) ความหมายของภาพถ่ายสารคดี (Documentary Photography)	23
2) คุณสมบัติของช่างภาพสารคดี	23
3) ลักษณะเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำเป็นภาพถ่ายสารคดีได้ดี	25
4) ลักษณะของภาพในงานภาพถ่ายสารคดีที่ดี	25
2.3 ช่างภาพที่นำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์	27
1) Michael Freeman	27
2) Daniel López Pérez	33
3) Tadd Myers	37

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน	41
3.1 วิเคราะห์ข้อมูล	41
3.2 อุปกรณ์ในการทำงาน	42
3.3 ผลการทดลองการถ่ายภาพ	43
1) ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	43
2) ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	50
3.4 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	57
3.5 การตกแต่งและจัดวางภาพ	71
3.6 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์	75
บทที่ 4 บทสรุป	79
4.1 สรุปผลการทำงาน	79
4.2 ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไข	79
4.3 ข้อเสนอแนะ	81
4.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	81
บรรณานุกรม	82
ประวัติผู้เขียน	83

สารบัญภาพประกอบ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถกับงานศิลปาชีพในยุคแรกเริ่ม	6
ภาพที่ 2.2	ตราสัญลักษณ์ของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ	7
ภาพที่ 2.3	การทำเครื่องถมทอง	8
ภาพที่ 2.4	ฉากแกะสลักไม้เรื่องสังข์ทองและป่าหิมพานต์ ผลงานของนักเรียนศิลปาชีพ	9
ภาพที่ 2.5	การฝังเส้นทองลงบนผิวเหล็กในการทำคร่ำทอง งานช่างโบราณในราชสำนัก	10
ภาพที่ 2.6	นกยูงทองคำ ผลงานของนักเรียนศิลปาชีพ แผนกเครื่องเงินเครื่องทอง	11
ภาพที่ 2.7	ศูนย์ศิลปาชีพ ภายในบริเวณภูพิงคราชนิเวศน์ จ.เชียงใหม่	11
ภาพที่ 2.8	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงฉลองพระองค์ที่ตัดเย็บจากผ้าแพรวา	12
ภาพที่ 2.9	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถกับงานศิลปาชีพในปัจจุบัน	12
ภาพที่ 2.10	ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	13
ภาพที่ 2.11	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรที่ดินที่จะจัดสร้างศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ เมื่อ พ.ศ. 2523	14
ภาพที่ 2.12	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเปิดศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ	15
ภาพที่ 2.13	การจักสานย่านลิเภา	16
ภาพที่ 2.14	นักเรียนศิลปาชีพ แผนกช่างประติมากรรม	17
ภาพที่ 2.15	สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ	18
ภาพที่ 2.16	นักเรียนศิลปาชีพขณะสร้างสรรค์ผลงาน	19
ภาพที่ 2.17	การทอผ้าไหม	20
ภาพที่ 2.18	ผ้าจก	21
ภาพที่ 2.19	ผลงานนักเรียนศิลปาชีพ แผนกช่างปักผ้า	22
ภาพที่ 2.20	Michael Freeman	27
ภาพที่ 2.21	หนังสือส่วนหนึ่งของ Michael Freeman	28
ภาพที่ 2.22	ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman	29
ภาพที่ 2.23	ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman	30
ภาพที่ 2.24	ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman	31
ภาพที่ 2.25	ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman	31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.26	ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman	32
ภาพที่ 2.27	Daniel López Pérez	33
ภาพที่ 2.28	ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan	34
ภาพที่ 2.29	ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan	34
ภาพที่ 2.30	ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan	35
ภาพที่ 2.31	ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan	36
ภาพที่ 2.32	Tadd Myers	37
ภาพที่ 2.33	The American Craftsman Project	38
ภาพที่ 2.34	ผลงานภาพถ่ายของ Tadd Myers ชุด The American Craftsman	39
ภาพที่ 2.35	ผลงานภาพถ่ายของ Tadd Myers ชุด The American Craftsman	40
ภาพที่ 3.1	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	43
ภาพที่ 3.2	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	43
ภาพที่ 3.3	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	44
ภาพที่ 3.4	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	44
ภาพที่ 3.5	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	45
ภาพที่ 3.6	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	45
ภาพที่ 3.7	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	46
ภาพที่ 3.8	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	46
ภาพที่ 3.9	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	47
ภาพที่ 3.10	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	47
ภาพที่ 3.11	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	48
ภาพที่ 3.12	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	48
ภาพที่ 3.13	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	49
ภาพที่ 3.14	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1	49
ภาพที่ 3.15	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	50
ภาพที่ 3.16	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	50
ภาพที่ 3.17	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	51
ภาพที่ 3.18	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	51
ภาพที่ 3.19	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	52
ภาพที่ 3.20	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า	
ภาพที่ 3.21	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	53
ภาพที่ 3.22	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	53
ภาพที่ 3.23	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	54
ภาพที่ 3.24	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	54
ภาพที่ 3.25	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	55
ภาพที่ 3.26	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	55
ภาพที่ 3.27	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	56
ภาพที่ 3.28	ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2	56
ภาพที่ 3.29	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	57
ภาพที่ 3.30	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	58
ภาพที่ 3.31	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	58
ภาพที่ 3.32	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	59
ภาพที่ 3.33	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	59
ภาพที่ 3.34	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	60
ภาพที่ 3.35	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	60
ภาพที่ 3.36	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	61
ภาพที่ 3.37	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	61
ภาพที่ 3.38	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	62
ภาพที่ 3.39	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	62
ภาพที่ 3.40	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	63
ภาพที่ 3.41	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	63
ภาพที่ 3.42	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	64
ภาพที่ 3.43	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	64
ภาพที่ 3.44	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	65
ภาพที่ 3.45	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	65
ภาพที่ 3.46	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	66
ภาพที่ 3.47	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	66
ภาพที่ 3.48	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	67
ภาพที่ 3.49	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	67
ภาพที่ 3.50	ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
ภาพที่ 3.51 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	68
ภาพที่ 3.52 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	69
ภาพที่ 3.53 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	69
ภาพที่ 3.54 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	70
ภาพที่ 3.55 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	70
ภาพที่ 3.56 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง	71
ภาพที่ 3.57 การตกแต่งและจัดวางภาพ 1	71
ภาพที่ 3.58 การตกแต่งและจัดวางภาพ 2	72
ภาพที่ 3.59 การตกแต่งและจัดวางภาพ 3	72
ภาพที่ 3.60 การตกแต่งและจัดวางภาพ 4	73
ภาพที่ 3.61 การตกแต่งและจัดวางภาพ 5	73
ภาพที่ 3.62 การตกแต่งและจัดวางภาพ 6	74
ภาพที่ 3.63 การตกแต่งและจัดวางภาพ 7	74
ภาพที่ 3.64 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 1	75
ภาพที่ 3.65 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 2	75
ภาพที่ 3.66 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 3	76
ภาพที่ 3.67 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 4	76
ภาพที่ 3.68 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 5	77
ภาพที่ 3.69 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 6	77
ภาพที่ 3.70 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 7	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

“โรงเรียนศิลปะของพระราชินี” (QUEEN SIRIKIT SCHOOL OF ARTS) เป็นภาพถ่ายสารคดีที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตของนักเรียนศิลปะที่เกิดขึ้นภายในศูนย์ศิลปะ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกอบรมศิลปะอีกแห่งหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างขึ้น เพื่อดำเนินการฝึกอบรมด้านศิลปหัตถกรรมพื้นฐานให้แก่ราษฎรจากทุกภูมิภาคของประเทศ

“ศิลปะ” เป็นหนึ่งในโครงการที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่มีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทยในด้านการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างงาน เพิ่มพูนรายได้ อันก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนทุกคนถ้วนหน้ากัน โดยไม่เลือกชนชั้นวรรณะ พร้อมทั้งได้เป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมของไทยที่กำลังจะเสื่อมสูญให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

ข้าพเจ้าประทับใจพระราชกรณียกิจในด้านศิลปะ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ช่วยให้ราษฎรที่ยากจนและด้อยโอกาส ได้มีงานทำ มีโอกาสเรียนรู้ และฝึกฝนงานศิลปหัตถกรรมอันเกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย เช่น การทอผ้าไหม การจักสานย่านลิเภา การปักผ้าแบบไทย เป็นต้น สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ฝึกฝนผลิตผลงานที่มีความประณีตสวยงาม อันสร้างความภาคภูมิใจให้แก่สมาชิกศิลปะผู้ผลิตผลงาน นอกจากนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังได้พระราชทานค่าตอบแทนผลงาน ทำให้สมาชิกศิลปะมีรายได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีกำลังใจที่จะผลิตผลงานและพัฒนาฝีมือให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะทรงเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2559 เป็นโอกาสอันดีที่จะได้นำเรื่องราวของสมาชิกศิลปะ ภายในศูนย์ศิลปะ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มาถ่ายทอดเป็นภาพถ่ายสารคดี เพื่อให้คนทั่วไปได้เห็นภาพการทำงานและวิถีชีวิตของสมาชิกศิลปะในแง่มุมที่ลึกซึ้งสวยงาม และน่าประทับใจ

1.2 แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ภาพถ่ายสารคดี “โรงเรียนศิลปะของพระราชินี” (QUEEN SIRIKIT SCHOOL OF ARTS) ได้แนวความคิดมาจากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทาน แก่คณะบุคคลต่างๆ ที่ได้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2532 ความตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้านั้นภูมิใจเสมอว่า คนไทยมีสายเลือดของช่างฝีมืออยู่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็ชานนา ชาวไร่ หรืออาชีพใด อยู่สารทิศใด คนไทยมีความละเอียดอ่อนและฉับไวต่อการรับศิลปะทุกชนิด ขอเพียงแต่ให้เขามีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกฝน เขาก็จะแสดงความสามารถออกมาให้เห็นได้”

จากพระราชดำรัสข้างต้น ทำให้ข้าพเจ้าสนใจที่จะนำเสนอเรื่องราวของชาวบ้านธรรมดาที่ได้เข้ามาเรียนรู้ฝึกฝนงานศิลปะแขนงต่างๆ ในศูนย์ศิลปะบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา จากผู้ที่ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะหัตถกรรมใดๆ ค่อยๆ เรียนรู้ฝึกฝนไปทีละน้อยจนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ละเอียดประณีตและงดงามได้อย่างน่าแปลกใจ ทั้งที่งานศิลปะหัตถกรรมเหล่านี้ใช้เวลาทำนานเนื่องจากมีขั้นตอนที่ซับซ้อน และต้องอดทนเพราะเป็นการทำงานที่ละเอียดใช้สมาธิมาก ไม่สามารถทำผลงานให้เสร็จได้เร็ว และได้ปริมาณมาก แต่สมาชิกศิลปะทุกคนก็ตั้งใจสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหัตถกรรมเพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ทรงช่วยเหลือพวกเขาให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์

1. เพื่อศึกษาการถ่ายภาพสารคดี
2. เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายภาพนอกสถานที่
3. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและลักษณะการทำงานของสมาชิกศิลปะ ภายในศูนย์ศิลปะบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อฝึกฝนและพัฒนาการถ่ายภาพสารคดีให้มีมาตรฐานและเป็นขั้นตอน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1. กล้อง DSLR CANON 5D Mark III
2. กล้อง DSLR CANON 600D
3. เลนส์ CANON EF 17-40 mm F4 L
4. เลนส์ CANON EF 24-70 mm F2.8 L

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เลนส์ CANON EF 50 mm F2.5 COMPACT-MACRO
6. แผ่นสะท้อนแสงสีเงิน
7. ภาพอัดขยายขนาด 20x14 นิ้ว บนกระดาษ Luster จำนวน 7 ภาพใหญ่ (ภาพใหญ่ละ 4 ภาพย่อย รวม 28 ภาพ)

1.5 ขั้นตอนในการสร้างสรรค์

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ ด้านงานส่งเสริมศิลปาชีพ และศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา
2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดี
3. ศึกษาและวิเคราะห์ผลงานภาพถ่ายของช่างภาพสารคดีต้นแบบที่เลือก
4. เดินทางไปศึกษาข้อมูลที่สถานที่จริงเพื่อทำความรู้จักและความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่และบุคคลภายในศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ จ.พระนครศรีอยุธยา
5. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษา นำมาวิเคราะห์เป็นความคิดรวบยอดเพื่อกำหนดแนวทางของผลงานภาพถ่าย
6. ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าบันทึกภาพ
7. ดำเนินการบันทึกภาพ
8. ตกแต่งภาพ อัดขยาย และเม้าท์กรอบให้เรียบร้อย
9. นำเสนอผลงานภาพถ่ายจริง
10. จัดพิมพ์และส่งภาคินิพนธ์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ ด้านงานส่งเสริมศิลปาชีพ และศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา
2. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดี
3. เกิดทักษะในการทำงานนอกสถานที่
4. เกิดทักษะในกระบวนการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานภาพถ่ายที่ดีที่สุด เช่น การวางแผน การติดต่อประสานกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหา เป็นต้น

1.7 งบประมาณ

1. ค่าเดินทาง และอาหาร	20,000	บาท
2. ค่าอัดภาพ และอื่นๆ	15,000	บาท
รวม	35,000	บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ข้อมูลการสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 มุลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

“...การที่ข้าพเจ้าเริ่มงานศิลปาชีพขึ้นนั้น ข้าพเจ้าตั้งใจจะสรรหาอาชีพให้ชาวนาที่ยากจนเลี้ยงตนเองได้เป็นเบื้องต้น ทั้งนี้ เนื่องจากข้าพเจ้าได้มีโอกาสตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปเยี่ยมราษฎรตามชนบทมาหลายสิบปี ได้พบว่าราษฎรส่วนใหญ่เป็นชาวนาชาวไร่ที่ต้องทำงานหนักและต้องเผชิญอุปสรรคจากภัยธรรมชาติมากมาย เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูพืชระบาด เป็นต้น ทำให้ชาวนาชาวไร่มีภัยยากจนและได้พบกับความยินดีว่าชาวนาชาวไร่เหล่านี้ มีฝีมือทางหัตถกรรมสืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษแล้ว โดยที่หัตถกรรมส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เขาใช้สอยอยู่ในชีวิตประจำวัน สิ่งนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าเริ่มงานส่งเสริมการทอผ้าไหมขึ้น เพื่อให้ชาวนาชาวไร่ นำความสามารถของเขาเองมายกระดับความเป็นอยู่ รวมทั้งเพิ่มพูนศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในงานของเขา จนในที่สุดจึงเกิดเป็นมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

วันที่ 30 มกราคม 2535

ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกลของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเล็งเห็นถึงศักยภาพของคนไทย และคุณประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับความมั่งคั่งของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น จึงทรงริเริ่มให้ฟื้นฟูและพัฒนางานฝีมือพื้นบ้านในแต่ละภูมิภาคขึ้น เพื่อช่วยเหลือราษฎรให้มีรายได้เสริมนอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งนอกจากช่วยให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านทั่วทุกภูมิภาคไม่ให้สูญหาย ทั้งยังเป็นการเผยแพร่ฝีมือช่างของคนไทยให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ภาพที่ 2.1 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถกับงานศิลปาชีพในยุคแรกเริ่ม

งานส่งเสริมศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เริ่มต้นขึ้นด้วยจากการที่ทรงรับซื้อผลงานที่ชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลิต เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 และเพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพของราษฎรกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นและได้พระราชทานชื่อมูลนิธิว่า “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ในพระบรมราชินูปถัมภ์” ผู้ถวายนามคือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยหม่อมราชวงศ์ทงน้อย ทองใหญ่ รongราชเลขาธิการ ได้คิดชื่อภาษาอังกฤษว่า “The Foundation For the Promotion of Supplementary Occupations and Related Techniques under the Royal Patronage of Her Majesty the Queen” และมีชื่อย่อว่า “SUPPORT” เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2519 และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงรับเป็นประธานกรรมการบริหารของมูลนิธิ โดยมีสำนักงานของมูลนิธิตั้งอยู่ที่ภายในบริเวณสวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร และได้พระราชทานทุนเริ่มแรกจำนวน 1 ล้านบาท ร่วมกับการบริจาคเงินของผู้ที่เห็นคุณค่าและซาบซึ้งในพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์นี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 ตราสัญลักษณ์ของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ

คณะกรรมการมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

1. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ		ประธานกรรมการ
2. นายธานีินทร์	กรัวยิเชียร	รองประธานกรรมการ
3. ท่านผู้หญิงอรสา	ลำชำ	กรรมการ
4. ท่านผู้หญิงภรณี	มหานนท์	กรรมการ
5. คุณหญิงสุภจรรย์	ภิรมย์ภักดี	กรรมการ
6. นายจิรายุ	อิศรางกูร ณ อยุธยา	กรรมการและเหรัญญิก
7. ท่านผู้หญิงมนัสสินิตย์	วณิกกุล (ถึงแก่อนิจกรรม)	กรรมการและเลขาธิการ
8. ท่านผู้หญิงจรงจิตต์	ทีชะระ	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ

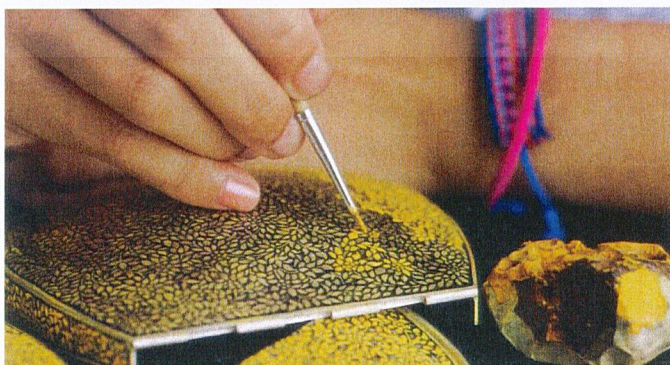
ต่อมาใน พ.ศ. 2531 คณะกรรมการบริหารของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ พิจารณาเห็นว่า สมาชิกของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ ยึดงานศิลปาชีพเป็นอาชีพหลักกันมาก มิได้ทำเป็นอาชีพเสริม และประธานกรรมการบริหารของมูลนิธิ ก็ทรงบริหารกิจการด้วยพระองค์เอง มิได้เป็นเพียงการพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้ขอพระราชทานพระราชนุญาตเปลี่ยนชื่อของมูลนิธิจาก “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ในพระบรมราชูปถัมภ์” เป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” ชื่อภาษาอังกฤษว่า “The Support Foundation of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand” และใช้ชื่อย่อว่า “SUPPORT” เช่นเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์สำคัญของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ คือ

1. เพื่อหาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนยากจน ที่ประสบปัญหาในการเพาะปลูก หรือประชาชนที่ว่างจากฤดูกาลเพาะปลูก ให้ได้มีงานทำอยู่กับบ้าน ซึ่งจะส่งผลให้ราษฎรไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานของตนเพื่อไปทำงานในเมืองใหญ่ อันจะก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแออัดตามมา และสำหรับชาวไทยภูเขา ซึ่งเคยมีอาชีพปลูกฝิ่น ก็ทรงส่งเสริมให้หันไปประกอบงานฝีมือที่มีความชำนาญอยู่แล้ว คือ การเย็บปักถักร้อย หรือการเป็นช่างเงินหรือช่างทองแทน นับได้ว่าช่วยลดปัญหายาเสพติดได้อีกทางหนึ่งด้วย
  2. เป้าหมายที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง คือการธำรงรักษาและฟื้นฟูหัตถกรรมแบบไทยโบราณ ซึ่งกำลังจะเสื่อมสูญให้สามารถกลับมาแพร่หลาย เช่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายโบราณ การทอผ้าแพรวา การจักสานย่านลิเภา การทำเครื่องถมเงิน ถมทอง และการทำคร่ำเงินคร่ำทอง การปักผ้า เป็นต้น เนื่องจากศิลปหัตถกรรมประเภทเหล่านี้ต้องใช้ฝีมือ เวลา และความอดทน ทำให้หาผู้สนใจจะสืบทอดวิชาเหล่านี้เป็นอาชีพได้ยากยิ่ง
- 1) โรงฝึกศิลปาชีพ สวนจิตรลดา (สถาบันสิริกิติ์ สำนักราชเลขาธิการ)

ต่อมา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้จัดตั้งโรงฝึกศิลปาชีพ สวนจิตรลดาขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2522 สำหรับสอนและฝึกอบรมงานศิลปะให้แก่แก่นักเรียนที่ทรงคัดเลือกมาจากครอบครัวราษฎรชนบทที่ยากจน ไม่มีที่ทำกิน และมีบุตรมาก โดยระหว่างการศึกษา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเบี้ยเลี้ยง ที่พักและพาหนะรับส่งในการเดินทาง และเมื่อพัฒนาฝีมือดีขึ้น ก็จะได้รับเบี้ยเลี้ยงเพิ่มขึ้นและปรับเป็นเงินเดือนในที่สุด และยังได้รับการอบรมด้านจิตใจ เช่น การฟังธรรม การทัศนศึกษาสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การปลูกฝังให้รักชาติ เพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ 2.3 การทำเครื่องถมทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงฝึกศิลปาชีพ สอนจิตรลดา เปิดสอนงานศิลปาชีพแขนงต่างๆ หลายแผนก ปัจจุบัน มีการฝึกอบรม รวม 23 แผนก ดังนี้

1. แผนกเครื่องเงินเครื่องทอง
2. แผนกถมเงินถมทอง
3. แผนกคร่ำเงินคร่ำทอง
4. แผนกลงยาสี
5. แผนกทอผ้าไหม
  - ทอผ้าไหมพื้น
  - ทอผ้าหางกระรอก
  - ทอผ้าเกล็ดเต่า
  - ทอผ้าลายลูกแก้ว
  - ทอผ้าลายผ้าขาวม้า
  - ทอผ้ามัดหมี่
6. แผนกทอผ้าแพรวาว
7. แผนกทอผ้าจก
8. แผนกทอผ้ายกดอก และผ้าลายขีด
9. แผนกแกะสลักไม้
10. แผนกแกะสลักหินสบู่

ภาพที่ 2.4 ฉากแกะสลักไม้เรื่องสังข์ทองและป่าหิมพานต์ ผลงานของนักเรียนศิลปาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. แผนกแกะสลักหนังตะลุง
12. แผนกจักสานย่านลิเภา
13. แผนกจักสานไม้ไผ่ลายขีด
14. แผนกช่างไม้ และช่างทอ
15. แผนกปั้น
16. แผนกแกะตุ๊กตาไม้โมกมัน
17. แผนกเขียนลาย
18. แผนกตกแต่งด้วยปีกแมลงทับ
19. แผนกประดับมุก
20. แผนกปักผ้า
21. แผนกดอกไม้ประดิษฐ์
22. แผนกตัดเย็บเสื้อผ้า
23. แผนกบรรจุภัณฑ์

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดให้สืบหาผู้ชำนาญด้านศิลปหัตถกรรม ประเภทต่างๆ มาเป็นครูฝึกสอนถ่ายทอดความรู้ โดยสมาชิกรุ่นแรกคัดเลือกมาจากครอบครัว ของข้าราชการบริพารจำนวน 10 คน มาฝึกหัดการทอผ้าจก และจักสานไม้ไผ่ลายขีด ต่อมา จำนวน สมาชิกได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 700 คน ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เมื่อผู้รับการฝึกสอนมีความชำนาญและพัฒนาฝีมือแล้ว หลายคนก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ ให้เป็นครูฝึกสอนนักเรียนศิลปาชีพรุ่นต่อไป และหลายคนก็กลับคืนสู่ท้องถิ่น ผลิตผลงานศิลปาชีพที่มีคุณค่า ส่งเข้าสู่มูลนิธิฯ และในปัจจุบัน โรงฝึกศิลปาชีพ สวนจิตรลดา ได้รับการยกสถานะขึ้นเป็นสถาบันสิริกิติ์ สำนักราชเลขาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2553

ภาพที่ 2.5 การฝังเส้นทองลงบนผิวเหล็กในการทำคร่ำทอง งานช่างโบราณในราชสำนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.6 นกยูงทองคำ ผลงานของนักเรียนศิลปะพาชีพ แผนกเครื่องเงินเครื่องทอง

นอกจากนี้ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการตั้งศูนย์ศิลปะพาชีพในภาคต่างๆ ทั่วประเทศ อาทิ ศูนย์ศิลปะพาชีพบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์ศิลปะพาชีพ บ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร ศูนย์ศิลปะพาชีพบ้านจาร อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ศูนย์ศิลปะพาชีพบ้านแม่ตำ อำเภอสระงาม จังหวัดลำปาง ศูนย์ศิลปะพาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์ศิลปะพาชีพทักษิณราชินเวศน์ อำเภอมือง จังหวัดนราธิวาส และศูนย์ศิลปะพาชีพบ้านเนินธัมมิ่ง อำเภอยะโฮงใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

ภาพที่ 2.7 ศูนย์ศิลปะพาชีพ ภายในบริเวณภูพิงคราชนิเวศน์ จ.เชียงใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.8 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงฉลองพระองค์ที่ตัดเย็บจากผ้าแพรวา

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับงานศิลปาชีพอย่างต่อเนื่องยาวนานด้วยพระราชวิริยะอุตสาหะ ผลจากการที่ทรงช่วยเหลือราษฎรผู้ยากไร้ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยให้เขาสามารถใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่มาเสริมสร้างรายได้ให้ครอบครัว สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาตนเองตลอดจนครอบครัวได้อย่างเต็มศักยภาพนั้น นับว่าได้ทรงช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ช่วยลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย ทรงช่วยให้ประชาชนในชนบทสามารถพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งทรงช่วยให้มีการสืบทอดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นมรดกของสังคมไทยจนปัจจุบัน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง

ภาพที่ 2.9 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถกับงานศิลปาชีพในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

❖ ที่ตั้ง

ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตตำบลราชคราม ตำบลช้างใหญ่ และตำบลโพแดง อำเภอ บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะของพื้นที่ยาวขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ทั้งหมดรวม 861 ไร่ 1 งาน 85 ตารางวา

❖ ความเป็นมา

จากการที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย พระราชกรณียกิจนี้ได้ทรงปฏิบัติติดต่อกันมานานหลายสิบปี จึงทำให้ทรงทราบสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของราษฎรว่ามีความทุกข์สุขอย่างไร สิ่งที่ทรงมีความเป็นห่วงมากก็คือ ความยากจนแร้นแค้นของราษฎร อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมมีปัญหา จึงมีพระราชประสงค์จะจัดหาอาชีพเสริมให้ราษฎรทำ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้เพียงพอแก่การยังชีพ

ภาพที่ 2.10 ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ประกอบกับการที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทอดพระเนตรศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของราษฎรในท้องถิ่นต่างๆ ด้วยทรงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ราษฎรสามารถทำได้อยู่แล้ว น่าจะสามารถนำมาทำเป็นอาชีพเสริมได้ จึงทรงส่งเสริมในเรื่องนี้ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดให้ครูออกไปฝึกสอนราษฎร เป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น เมื่อราษฎรมีความชำนาญแล้ว ผลงานที่ผลิตออกมา ก็จะทรงรับซื้อด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อจัดหาช่องทางที่จะจำหน่ายต่อไป ที่สำคัญคือ โปรดที่จะทรงใช้สอยผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพทุกประเภท อันเป็นการพระราชทานขวัญกำลังใจให้แก่สมาชิกศิลปาชีพ และเป็นการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งต่อมาได้ขยายออกเป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงฝึกศิลปาชีพเป็นแห่งแรก ที่สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 2.11 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรที่ดินที่จะจัดสร้างศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ เมื่อ พ.ศ. 2523

ต่อมา ในวันฉัตรมงคล พ.ศ. 2523 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถมีพระราชดำริที่จะจัดสร้างศูนย์ศิลปาชีพเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง บริเวณใกล้เคียงกับพระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี และรองประธานกรรมการมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ สรรหาที่ดินที่เหมาะสมเพื่อการนี้ โดยได้จัดหาที่ดินที่มีความเหมาะสมได้ 2 แห่ง แห่งหนึ่งอยู่ที่อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก อีกแห่งหนึ่งอยู่ที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้รัฐบาลจัดการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้ราษฎรผู้ยากไร้ได้มีที่อยู่และทำมาหากินตามอัตภาพ ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรที่ดิน ที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชวินิจฉัยว่า สมควรที่จะจัดสร้างศูนย์ศิลปาชีพ ณ ที่นี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.12 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเปิดศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ

วันที่ 3 มิถุนายน 2523 รัฐบาลในขณะนั้นได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินแห่งนี้แด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 4 รอบ 12 สิงหาคม 2523 และรัฐบาลยังได้มีมติให้หน่วยราชการต่างๆ สนับสนุนโครงการของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) เป็นผู้รับผิดชอบในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดฝึกอบรมศิลปาชีพเรื่อยมา ต่อมามีการซื้อที่ดินเพิ่มเติมอีก 200 ไร่เศษ รวมเนื้อที่ของศูนย์ฯ ทั้งหมด 861 ไร่ 1 งาน 85 ตารางวา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ มาทรงเปิดศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2527

❖ การบริหารงานของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ

การบริหารงานของศูนย์ฯ มีผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้บริหารงานของศูนย์ฯ โดยแบ่งสายงานเป็นฝ่ายต่างๆ คือ

1. ฝ่ายอำนวยการ ทำหน้าที่ในการประสานงาน การเงินและบัญชี
2. ฝ่ายฝึกอบรมศิลปาชีพ ทำหน้าที่ฝึกอบรมศิลปาชีพแผนกต่างๆ ทั้ง 30 แผนก
3. ฝ่ายธุรการและประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานเอกสาร และประชาสัมพันธ์
4. ฝ่ายอาคารสถานที่ ทำหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่ทั้งหมด เช่น อาคารฝึกอบรมศิลปาชีพ แผนกต่างๆ อาคารอำนวยการ หมู่บ้านศิลปาชีพ ศาลาพระมิ่งขวัญ พระตำหนัก ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

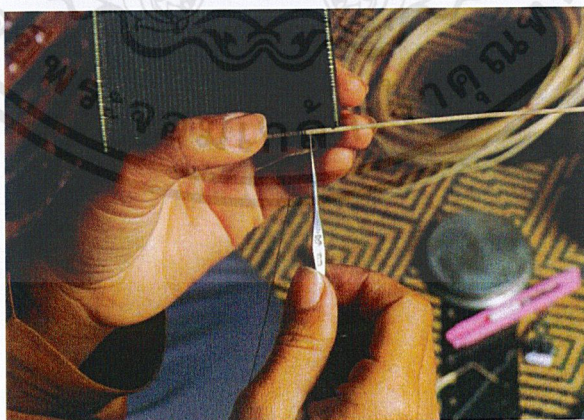
❖ บทบาทหน้าที่รับผิดชอบของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ

1. ดำเนินการบริหารจัดการให้มีการประกวด หรือจำหน่ายสินค้าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ทั้งในด้านคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ และการบรรจุภัณฑ์
3. ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนด้านการตลาด และการขยายตลาด ทั้งในและต่างประเทศ
4. ส่งเสริมความเชื่อมโยง และสนับสนุนระหว่างอุตสาหกรรมการผลิต การจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลอดจนผสมผสาน หรือประยุกต์เทคโนโลยีที่ทันสมัย กับภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. พัฒนาฝึกอบรมการจัดการผลิตและการบริหารงานบุคคล การเงินและการตลาด
6. ดำเนินการสนับสนุนด้านลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ

❖ การฝึกอบรมในศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ฯ

ปัจจุบัน ศูนย์ฯ ได้เปิดการอบรมศิลปาชีพในด้านศิลปหัตถกรรมและอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร ผู้ยากไร้ และผู้พิการ จากทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งสิ้น 30 แผนก ดังนี้

1. แผนกช่างทอผ้าไหม ผ้าไหมมัดหมี่ และผ้าไหมลายขีด
2. แผนกช่างทอผ้าจก และผ้าแพรวา
3. แผนกช่างจักสานไม้ไผ่ลายขีด
4. แผนกช่างจักสานย่านลิเภา

ภาพที่ 2.13 การจักสานย่านลิเภา

5. แผนกช่างปักผ้า
6. แผนกช่างตัดเย็บเสื้อผ้าและปักจักร
7. แผนกช่างเป่าแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. แผนกช่างเครื่องเคลือบดินเผา
9. แผนกช่างโลหะ
10. แผนกช่างสานผักตบชวา
11. แผนกช่างเขียนภาพลายไทย
12. แผนกช่างเครื่องหนัง
13. แผนกโภชนาการ
14. แผนกช่างเครื่องเรือนไม้
15. แผนกช่างเครื่องยนต์
16. แผนกช่างศิลปประดิษฐ์
17. แผนกช่างประดิษฐ์หัวโขน
18. แผนกช่างเครื่องเรือนหวาย
19. แผนกช่างจิตรกรรมประยุกต์
20. แผนกช่างปั้นตุ๊กตาชาววัง
21. แผนกช่างประติมากรรม
22. แผนกช่างดอกไม้ขนมปัง
23. แผนกช่างแกะสลักไม้
24. แผนกช่างผ้าบาติก
25. แผนกช่างวาดภาพสีน้ำมัน
26. แผนกช่างภาพกระจกสี
27. แผนกช่างบ้านทรงไทย
28. แผนกช่างเจียรไนพลอย
29. แผนกช่างฝังมุก
30. แผนกบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 2.14 นักเรียนศิลปาชีพ แผนกช่างประติมากรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับหลักสูตรศิลปาชีพของศูนย์ฯ แต่ละแผนกนั้น เน้นหนักไปในทางภาคปฏิบัติ โดยสามารถแบ่งงานศิลปาชีพออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทแรก เป็นการอนุรักษ์ศิลปะไทยโบราณ โดยคงรูปแบบดั้งเดิมไว้ทุกประการ เช่น การทำหัวโขน การทำหุ่นกระบอก การปักผ้าแบบไทย การจักสานไม้ไผ่ลายฉิด เป็นต้น

ภาพที่ 2.15 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทอดพระเนตรการดำเนินงานของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ๑

2. ประเภทที่สอง เป็นการปรับปรุงตัดแปลงศิลปะไทยดั้งเดิมให้เป็นไปตามกาลสมัย เช่น จิตรกรรมประยุกต์ เเบญจรงค์ประยุกต์ ประติมากรรมร่วมสมัย เขียนภาพสีน้ำมัน และสื่อะคริลิก เป็นต้น
3. ประเภทที่สาม คือ ศิลปะสมัยใหม่หรือศิลปะสากล ซึ่งมีได้มีข้อจำกัดเฉพาะศิลปะไทยเท่านั้น เช่น การออกแบบเครื่องเคลือบดินเผา เครื่องเรือนสมัยใหม่ การออกแบบเสื้อผ้าตามสมัยนิยม เป็นต้น

❖ วิธีการฝึกอบรมและขั้นตอนในการฝึกอบรมของศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ๑

ศูนย์ฯ รับเกษตรกร ผู้ยากไร้ และผู้พิการ จากทุกภูมิภาคของประเทศ ที่ผ่านการสมัครและคัดเลือก มาฝึกอบรมงานศิลปาชีพในแผนกต่างๆ ผู้ที่มาจากต่างจังหวัดจะได้เข้าพักอยู่ที่หอพักของศูนย์ฯ ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่บริเวณใกล้เคียงกับศูนย์ฯ ก็จะอยู่ที่บ้านของตนเอง และมารับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การฝึกอบรมแบบเข้าไป-เย็นกลับ โดยคัดเลือกผ่านสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (สปก.) และสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัด ให้ทำการรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกร และราษฎรผู้ยากไร้จากทุกภาคของประเทศ อายุ 15-45 ปี วุฒิการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป โดยเปิดอบรมปีละสองรุ่น รุ่นละไม่เกิน 500 คน สำหรับหลักสูตรระยะสั้น เช่น แผนกช่าง เครื่องยนต์ จะใช้เวลาอบรมหลักสูตรขั้นต้น 6 เดือน (ทฤษฎี 2-3 เดือน และปฏิบัติ 3 เดือน) และหลักสูตรขั้นปลายอีก 6 เดือน คือ ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม และเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน

สำหรับบางแผนก เช่น แผนกทอผ้าไหม จะใช้เวลาเรียน 1-2 ปี คือหลักสูตรขั้นต้น 1 ปีแรก และหลักสูตรขั้นปลายอีก 1 ปี ทำการฝึกอบรมตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. ทุกวัน และจะมีวันหยุด 1 วัน ในแต่ละสัปดาห์ โดยมีที่พัก อาหาร สวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงพระราชทาน 85 บาท ต่อคนต่อวัน และวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนให้ทั้งหมด ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมใดๆ ทั้งสิ้น และยังเปิดโอกาสให้เรียนวิชาสามัญในระบบการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ทุกๆ วันจันทร์อีกด้วย

ภาพที่ 2.16 นักเรียนศิลปาชีพขณะสร้างสรรค์ผลงาน

ระหว่างเรียน ถ้านักเรียนศิลปาชีพสามารถผลิตผลงานได้ ทางศูนย์ฯ ก็จะได้รับซื้อโดยให้เงิน 35% ของราคาสินค้านั้นๆ ผลงานที่ผลิตได้นอกจากจะจำหน่ายที่ศูนย์ฯ แล้ว ยังส่งไปจำหน่ายที่ร้านจิตรลดาซึ่งมีสาขาทั่วประเทศ และส่งออกต่างประเทศด้วย เมื่อผ่านการฝึกอบรม ก็จะได้รับประกาศนียบัตร เปิดอบรมนักเรียนศิลปาชีพรุ่นแรกเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2524

ทั้งนี้ศูนย์ฯ ได้รับความสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐบาล ในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์ฯ นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน อีกส่วนหนึ่งด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการฝึกอบรมในแต่ละแผนก ใช้วิธีการฝึกอบรมแบบฝึกปฏิบัติ (Work Shop Training) หรือวิธีการฝึกอบรมในโรงงานหรือห้องปฏิบัติการงาน (Laboratory Training) คือเป็นวิธีการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริง เน้นการลงมือทำจริง จะขอยกตัวอย่างขั้นตอนการฝึกอบรมบางแผนก ดังนี้

1. การทอผ้าไหม ขั้นตอนในการฝึกอบรม เริ่มตั้งแต่การอบรมในเรื่องการนำเส้นไหมมาทอ ใส่อีกเพื่อเก็บซี่ไหม นำไหมที่อกล้อมแล้วมาขึ้นใส่กระบอกรอบ เพื่อให้เส้นไหมเป็นเกลียวและเก็บซี่ไหมที่ยังค้างออกให้หมด จากนั้นนำไหมเหลงออกให้เป็นเช็ดเพื่อนำไปฟอก โดยนำไปแช่ต่าง เสร็จแล้วนำไปต้มในน้ำเดือดที่ผสมสบู่ชันโลด์บดละเอียดแล้ว พอไหมขาวสะอาดดีแล้วนำไปล้างให้สะอาด ตากให้แห้ง ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการนำไหมไปย้อมสี เพื่อให้ได้ไหมที่มีสีสันสวยงาม โดยการตั้งน้ำให้เดือดแล้วใส่สีคนให้ทั่ว เมื่อได้ที่แล้วนำไหมจุ่มลงในน้ำธรรมดาก่อนจะใส่ลงในหม้อต้มสี ทิ้งไว้ประมาณ 10 นาที นำออกมาล้างให้สะอาด แล้วตากให้แห้ง จากนั้นนำไหมมาทอใส่อีก ก่อนจะขึ้นตัวยืนและปั่นใส่หลอด แล้วนำไหมที่ขึ้นตัวยืนมาต่อกับฟืมและตะกอ จากนั้นจึงเริ่มขั้นตอนของการทอบนก็จนเสร็จเป็นผืน โดยการทอแต่ละครั้งจะต้องลงแบ่งหรือน้ำข้าวสุก เพื่อให้เส้นไหมเหนียวและไม่เป็นขน เพื่อให้ง่ายต่อการทอ

ภาพที่ 2.17 การทอผ้าไหม

2. การทอผ้าจก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้ตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ นำเส้นไหมประมาณ 1 กิโลกรัม มาใส่กงแล้วหมุนออกใส่อีกเพื่อเก็บซี่ไหมและปุมปมต่างๆ นำอกลที่ใส่ไหมไปพรมน้ำแล้วหมุนใส่ทาลาเซ็นให้เป็นเกลียว ใส่กระบอกรอบจนเต็ม จากนั้น นำกระบอกรอบไหมที่เซ็นไว้มาเหลงเป็นใจเล็กๆ 10 ใจ เท่ากับ 1 เช็ด ทั้งนี้ผ้าทอลายตีนจก 1 ผืนจะใช้ไหมประมาณ 10 เช็ด นำไหมไปแช่น้ำที่ผสมต่างทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที จากนั้นนำไปต้มในน้ำเดือดใส่ต่างและสบู่ชันโลด์เพื่อฟอกเส้นไหมอีกครั้ง เมื่อไหมขาวสะอาดดีแล้วนำไปล้างน้ำบีบให้แห้ง แล้วใส่ไม้กระตุกให้เป็นเส้นตรง เมื่อไหมแห้งแล้วนำไปย้อมสีตามต้องการ ขั้นตอนการทอ นำไหมที่แห้งแล้วมาใส่กง ปั่นออกใส่อีกอีกครั้ง จากนั้นนำมาขึ้นเครื่องจำนวน 10 หลบๆ ละ 40 เส้น ก่อนจะขึ้นก็ต่อกับฟืม เสร็จแล้วกระทบให้แน่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อได้ความยาวประมาณ 2 นิ้วแล้วจึงขึ้นลายตามตัวอย่างที่กำหนดให้จนเสร็จเป็นผืน โดยหนึ่งผืนจะได้ผ้าที่มีความยาวประมาณ 2-2.50 เมตร

ภาพที่ 2.18 ผ้าจก

3. การปั่นตุ๊กตาชาววัง จะแยกกล่าวถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ และขั้นตอนในการฝีกอบรม ดังนี้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ มีดินเหนียวที่กรองแล้ว ผ้าสำหรับห่อดินเหนียว กระจาดหนึ่งสือพิมพ์ ต่าป็น มีดคว้านผลไม้ปลายแหลม แก้วใส่น้ำ หม้อดินเล็กสำหรับใส่ตุ๊กตา ถ่าน เตาถ่าน พู่กัน สีพลาสติก สีน้ำมัน และน้ำมันสน ขั้นตอนในการฝีกอบรม เริ่มจากนำดินเหนียวที่กรองแล้วมาผสมกับกระจาดหนึ่งสือพิมพ์ป่น นวดให้เข้ากัน จากนั้นนำมาปั่นเป็นตุ๊กตาตามต้องการ เมื่อปั่นเสร็จแล้วนำออกผึ่งลมให้แห้ง แล้วนำไปเรียงในหม้อดินเผาด้วยไฟอ่อนๆ ก่อนแล้วค่อยเร่งไฟให้แรงขึ้น ใช้เวลาเผาประมาณ 3 ชั่วโมง ตุ๊กตาที่เผาแล้วจะถูกนำมาปิดฝุ่น ทาสีพลาสติกสีขาวรองพื้นก่อน จากนั้นนำสีน้ำมันมาแต่งแต้มหน้าตา สีผม และเสื้อผ้าตามต้องการ
4. การประดิษฐ์ผักตบชวา ขั้นตอนในการฝีกอบรม มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการแนะนำให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝีกอบรมรู้จักการหาผักตบชวา รู้จักเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนการเก็บรักษา จากนั้นเป็นการเรียนรู้วิธีการทำผักตบชวาให้แห้ง รวมถึงรู้จักวิธีการต่างๆ ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผักตบชวา เช่น การพันข้าม พันไข้ว พันให้เกิดปม หรือลูกแก้ว ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเรียนรู้วิธีการประดิษฐ์เพิ่มขึ้น เช่น การนำผักตบชวาไปผสมผสานเข้ากับวัสดุอื่น เช่น เชือก ไม้ไผ่ หวาย การถักเปียแบบต่างๆ การถักตีนตะขาบ วิธีการสานลายต่างๆ วิธีการถักขอบ วิธีผูกและวิธีตีเกลียว ขั้นตอนที่ 3 เป็นการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการพอกย้อมสี การตัดเย็บ คำนวณวัสดุ เวลา และแรงงาน การทำบัญชีอย่างง่าย และการขยายการตลาด ตลอดจนการบำรุงรักษาวัสดุที่ทำเสร็จแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

❖ การสนับสนุนแก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรม

สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมศิลปาชีพที่ศูนย์ฯ นี้ เมื่อสำเร็จการฝึกอบรมและจะกลับไปประกอบอาชีพเสริมที่ภูมิลำเนาของตนเอง ทางศูนย์ฯ ก็จะทำให้การสนับสนุนแก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรม โดยการจำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์บางอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการผลิตในราคาทุน และให้ศิษย์เก่าเหล่านี้นำผลิตภัณฑ์ของตนมาจำหน่ายที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศิษย์เก่าที่ทางศูนย์ฯ จัดตั้งขึ้น แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผลิตภัณฑ์นั้นต้องมีคุณภาพสูงได้มาตรฐาน ดังที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้ถือเป็นหลักสำคัญของงานศิลปาชีพทุกประเภทตลอดมา

นับตั้งแต่มีการเปิดอบรมนักเรียนศิลปาชีพรุ่นแรกเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2524 เป็นต้นมา มีผู้สำเร็จการฝึกอบรมไปแล้วมากกว่า 19,000 คน เห็นได้ว่าศูนย์ฯ มีการฝึกอบรมศิลปาชีพที่หลากหลาย และเป็นการฝึกอบรมระยะสั้น แต่ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมก็มีความรู้ความสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำนาทำไร่ที่ภูมิลำเนาของตนได้อย่างดี ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมาก จนสามารถตั้งตัวได้ และมีหลายรายที่ศึกษาต่อในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรีด้านศิลปะ บางรายสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและได้กลับมาเป็นครูที่ศูนย์ฯ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่กำลังจะสูญหายไปได้อีกด้วย เป็นไปตามพระราชประสงค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทุกประการ

ภาพที่ 2.19 ผลงานนักเรียนศิลปาชีพ แผนกช่างปักผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ภาพถ่ายสารคดี

1) ความหมายของภาพถ่ายสารคดี (Documentary Photography)

งานเขียนสารคดีคือการนำเอาข้อเท็จจริงที่เป็นข้อมูลความรู้ในเชิงวิชาการมาเรียบเรียงเขียนให้อ่านง่ายขึ้น ให้ผู้อ่านใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ เพื่อให้เข้าถึงความดี ความจริง และความงามด้วยตนเอง บางครั้งการใช้ตัวอักษรเป็นสื่อเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถบอกเล่า “สาร” หรือเรื่องราวได้ทั้งหมด ภาพถ่ายจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของงานเขียนสารคดี และอาจสำคัญไม่น้อยไปกว่าตัวหนังสือเลย

การถ่ายภาพในเชิงสารคดีก็เช่นเดียวกับงานเขียนสารคดี คือ การบันทึกปรากฏการณ์ข้อเท็จจริงเพื่อบอกเล่าความจริง ตามความเป็นจริง โดยไม่บิดเบือน และไม่ถ่ายภูมิกำความคิดหรือความรู้สึกของผู้คน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องที่ยังค่อนข้างละเอียดอ่อน เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมือง ศาสนา และความเชื่อ แต่ทั้งนี้ วิธีการเล่าเรื่องก็ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ต้องการจะเล่าด้วย หากเป็นประเด็นละเอียดอ่อน หรือเป็นปรากฏการณ์ที่ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ในสังคม ช่างภาพจำเป็นที่จะต้องถ่ายทอดข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ถ่ายภาพให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยไม่ใช่เทคนิคหรือจัดภาพที่ผิดธรรมชาติ แต่หากเป็นประเด็นที่ชัดเจนแล้ว อย่างเช่น ยาเสพติด เด็กเร่ร่อน อุบัติภัย ฯลฯ ช่างภาพอาจต้องถ่ายทอดให้เห็นอารมณ์ ความรู้สึกในภาพ เพื่อให้คนดูรู้สึกร่วมกับภาพและเรื่องนั้นได้

เทคนิคของการถ่ายภาพในเชิงสารคดีไม่ได้แตกต่างกับการถ่ายภาพทั่วไป แต่การถ่ายภาพสารคดีจำเป็นจะต้องอาศัยการ “ทำการบ้าน” คือการหาข้อมูลและพูดคุยกับนักเขียนและบรรณาธิการให้ชัดเจนว่าต้องการขอบเขตเนื้อหาแค่ไหน เมื่อถึงเวลาลงพื้นที่จะได้ทำงานได้อย่างตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะงานสารคดีบางเรื่องจำเป็นจะต้องลงพื้นที่ถ่ายภาพหลายครั้ง ตามแต่โอกาสและฤดูกาล บางเรื่องอาจต้องลงเป็นทีม หรือใช้อุปกรณ์พิเศษ เช่น สารคดีสัตว์ป่า ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นต้น

2) คุณสมบัติของช่างภาพสารคดี

ช่างภาพสารคดีที่ดีควรมีคุณลักษณะที่ไวต่อความรู้สึก (Sensitive) เช่น รู้สึกถึงความพอใจหรือไม่พอใจของเรื่องราวหรือประเด็น มีความเมตตา (Compassionate) ทรหดอดทนต่อความยากลำบาก (Patient) อดทนอดกลั้น (Tolerant) ต่อความกดดันต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ มีความอยากรู้อยากเห็น แต่ไม่สอดรู้สอดเห็น (Nosy) เข้ากับผู้คนทุกประเภทได้ง่าย เด็ดขาดในการตัดสินใจและหนักแน่น (Assertive) แต่ไม่ก้าวร้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากคุณลักษณะประจำตัวดังกล่าวแล้ว ช่างภาพสารคดีที่ดีควรมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่างๆ ต่อไปนี้ด้วย คือ

❖ ต้องมีความรู้เรื่องเนื้อหาข่าวสาร

งานของช่างภาพสารคดี คือ การบอกผู้ดูว่าเกิดอะไรขึ้น ดังนั้นก่อนที่จะบอกหรือสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ไปยังผู้ดู ช่างภาพต้องเข้าใจและรู้เรื่องที่เกิดขึ้นดีกว่าและมากกว่าคนอื่นๆ การเริ่มต้นด้วยการสำรวจวิจัย (Research) และหาข้อมูลด้วยการอ่านและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รู้หรือผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ให้มากที่สุดก่อนลงมือทำงานนับเป็นวิธีที่ดี

❖ ต้องมีทักษะหรือความสามารถในการคาดหมาย

ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1. การคาดหมาย ในระยะเวลาที่ยาวนานหรือแนวโน้มต่างๆ (Trend) เช่น สังเกตเห็นความผิดปกติของลมฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้นทุกปี หรือผู้คนในชุมชนเจ็บป่วยด้วยโรคบางอย่างมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ช่างภาพอาจต้องคิดล่วงหน้าถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบต่างๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
2. การคาดหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการเฉพาะ (Specific event) ในระยะเวลาไม่นานนัก เช่น ในก่อนเปิดภาคเรียนก็คาดหมายได้ว่าเมื่อถึงเวลาปิดภาค ผู้ปกครองและบุตรหลานจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง จึงควรเตรียมตัวและเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ล่วงหน้า ซึ่งอาจใช้เวลาเป็นสัปดาห์หรือแคว้นเดียว เพื่อให้พร้อมที่จะทำงานได้ทันทีเมื่อมีกิจกรรมหรือเกิดเหตุการณ์ขึ้น
3. การคาดหมายขณะอยู่ในเหตุการณ์นั้น (Moment within event) หมายถึง สัญชาตญาณในการคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในวินาทีนั้น

❖ ต้องแสดงให้เห็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับผู้คน

เมื่ออยู่ในเหตุการณ์ อย่าลืมที่จะถ่ายภาพที่เป็นหัวใจสำคัญของเรื่องราวที่ต้องการจะบอกหรือสื่อสารไปยังผู้ดู และที่สำคัญควรถ่ายภาพให้เห็นว่ากิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่าสร้างผลกระทบโดยตรงต่อพวกเขาอย่างไร

3) ลักษณะเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำเป็นภาพถ่ายสารคดีได้ดี

❖ เหตุการณ์ครั้งแรก

การกระทำหรือเหตุการณ์ครั้งแรกหมายถึงความไม่มีประสบการณ์ ความตื่นเต้น ความวิตกกังวลหรือประหม่า (Nervous) หรืออาจมีความหมายพิเศษ เช่น การไปโรงเรียนวันแรกของเด็กอนุบาล การเข้าค่ายลูกเสือครั้งแรก หัดเล่นสเก็ตน้ำแข็งครั้งแรก หรือหัดเดินร้าวแรก เหตุการณ์เหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเป็นสารคดีที่ดีเพราะมักได้รับความสนใจจากผู้ดู

❖ งานที่ไม่ธรรมดา (Unusual)

งานที่อยู่แต่ในห้องทำงานหรือหน้าคอมพิวเตอร์ตลอดเวลาไม่ค่อยน่าสนใจต่างจากงานบางประเภท เช่น คนเข็ดกระจกอาคารสูง คนขี่ม้าพยศ นักกายกรรม นักบินทดสอบ คนงานในโรงงานผลิตรถยนต์ ฯลฯ ภาพการทำงานเหล่านี้ทำให้สารคดีเป็นที่น่าสนใจ และสร้างความประทับใจได้ง่าย เพราะเป็นงานที่คนน้อยคนจะได้เห็นหรือสัมผัส และคนจำนวนมากอยากรู้

❖ วันพิเศษ (Special day)

วันพิเศษสร้างเป็นเรื่องราวสารคดีได้ง่าย เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสตรีสากล วันเอตส์โลก แต่ต้องระวังเรื่องนี้อาจสร้างความไม่พอใจแก่ผู้คนได้ เช่น เรื่องของผู้ป่วยโรคเอตส์ที่อาจสร้างความไม่พอใจให้กับญาติของผู้ป่วย หรือทำให้ผู้คนเกิดความตระหนกเกินความจำเป็น

4) ลักษณะของภาพในงานภาพถ่ายสารคดีที่ดี

เพื่อให้แน่ใจว่าการถ่ายภาพสารคดีของตนได้ครอบคลุมเหตุการณ์และใช้งานได้ดี ช่างภาพสารคดี ควรถ่ายภาพแบบพื้นฐานไว้ทั้ง 3 ระยะ คือ ระยะไกล (Long shot) ระยะกลาง (Medium shot) และระยะใกล้ (Close-up shot) ไว้ด้วยทั้งหมดทุกครั้ง

❖ ถ่ายระยะไกล (Long shot)

เพื่อให้เห็นสถานที่หรือบริเวณทั้งหมดของสถานที่อย่างกว้างๆ เพื่อให้ผู้ดูเห็นความสัมพันธ์ของขนาดและมาตราส่วนของสิ่งที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ

❖ ถ่ายระยะกลาง (Medium shot)

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนหลักกับส่วนประกอบสำคัญอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมบางส่วน

❖ ถ่ายระยะใกล้ (Close-up shot)

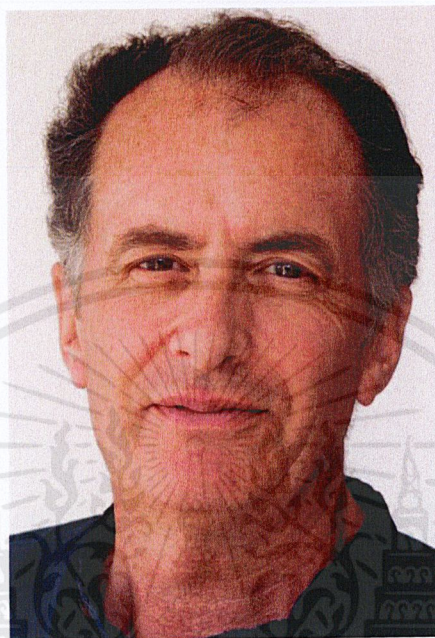
เพื่อนำให้เห็นถึงรายละเอียดที่ต้องการเน้น ซึ่งบางทีก็อาจเห็นเพียงใบหน้า ส่วนหนึ่ง ส่วนใดของวัตถุ หรือส่วนประกอบหลักเท่านั้น

การจะถ่ายระยะใกล้หรือไกลแค่ไหนและถ่ายอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับเรื่องที่กำหนดหรือขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และนอกเหนือจากการถ่ายแค่ระยะพื้นฐาน 3 ระยะนี้เท่านั้น แต่ควรถ่ายจากมุมต่างๆ ให้หลากหลายด้วย เช่น มุมสูง มุมต่ำ แนวตั้ง แนวนอน ฯลฯ

นอกจากต้องถ่ายให้ครอบคลุมเหตุการณ์แล้ว ยังต้องถ่ายภาพที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นหัวใจของเหตุการณ์นั้นให้ได้ด้วย (ถ้าเป็นภาพข่าวอาจเป็นภาพเดียว แต่ถ้าเป็นภาพชุดสารคดีอาจใช้มากกว่า 1 ภาพ) ช่วงภาพจึงต้องหาจังหวะหรือวินาทีที่องค์ประกอบต่างๆ มารวมอยู่ด้วยกันให้มากที่สุด จังหวะหรือวินาทีสำคัญที่นี้เรียกว่า “พีค โมเมนต์” (Peak moment) ซึ่งการถ่ายภาพในช่วงวินาทีที่สำคัญนี้เป็นเรื่องท้าทายเพราะช่างภาพจะต้องใช้ความชำนาญในการคาดหมาย เนื่องจากต้องใช้เวลาหลังจากตามองเห็นประมาณครึ่งวินาที ก่อนสมองจะสั่งการให้นิ้วกดปุ่มชัตเตอร์ และอีกประมาณ 1/10 วินาทีชัตเตอร์จึงจะเปิด ดังนั้นหากรอจนเห็นภาพที่ดีที่สุด (Perfect moment) แล้วจึงกดชัตเตอร์ก็อาจช้าเกินไป

2.3 ช่างภาพที่นำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์

1) Michael Freeman

ภาพที่ 2.20 Michael Freeman

❖ ประวัติ Michael Freeman

Michael Freeman เกิดเมื่อ ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) ที่สหราชอาณาจักร สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาโทสาขานิติศาสตร์ (Geography) ที่ Brasenose College มหาวิทยาลัย Oxford จากนั้นได้ทำงานอาชีพเกี่ยวกับโฆษณาอยู่ที่กรุงลอนดอนเป็นเวลา 6 ปี จนกระทั่ง ค.ศ. 1971 Michael Freeman จึงลาออกจากการโฆษณาที่ทำอยู่ แล้วเดินทางไปท่องเที่ยว ถ่ายภาพป่า Amazon โดยใช้กล้องถ่ายรูปมือสอง จำนวน 2 ตัว ถ่ายภาพต่างๆ ซึ่งต่อมา สำนักพิมพ์ Time-Life ได้ใช้ภาพถ่ายป่า Amazon ของเขาในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มหนึ่งใน หนังสือชุด “World’s Wild Place” ซึ่งเป็นการระบุชื่อ Michael Freeman ในฐานะช่างภาพ มืออาชีพเป็นครั้งแรก

นับตั้งแต่นั้นมา Michael Freeman ก็ได้ทำงานถ่ายภาพร่วมกับกองบรรณาธิการ นิตยสารมีชื่อเสียงระดับโลกหลายฉบับ โดยเฉพาะนิตยสาร Smithsonian Magazine ที่เขาได้ ทำหน้าที่ถ่ายภาพลงประกอบนิตยสารฉบับนี้มากกว่า 30 ปี และได้ถ่ายภาพชุดต่างๆ จำนวน มากกว่า 40 เรื่อง ในระหว่าง ค.ศ. 1978 ถึง ค.ศ. 2008 มีชุดภาพถ่ายที่โดดเด่น และเป็นที่รู้จัก กันดี คือ ชุดวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และโบราณคดีเอเชีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ ยังปรากฏชื่อ Michael Freeman ในหนังสือต่างๆ มากกว่า 100 เล่ม ในขณะเดียวกัน Michael Freeman ก็ยังเป็นนักเขียนได้ดีพอๆ กับการเป็นช่างภาพ เขาได้เรียบเรียงหนังสือสอนการถ่ายภาพ มากกว่า 40 เล่ม ผลงานหนังสือสอนการถ่ายภาพเหล่านี้ ทำให้เขาได้รับรางวัล Prix Louis Philippe Clerc จาก Musée Français de la Photographie เมือง Bièvres สาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมแห่งฝรั่งเศสจัดขึ้น เมื่อ ค.ศ. 1990

ภาพที่ 2.21 หนังสือส่วนหนึ่งของ Michael Freeman

Michael Freeman ยังได้รับผิดชอบเรียบเรียงเอกสารการสอนวิชาการถ่ายภาพให้แก่ Open Collage of the Arts ซึ่งเป็นวิทยาลัยแห่งหนึ่งของสหราชอาณาจักรที่สอนทางไกลให้แก่ผู้ที่สนใจสมัครเรียนทั่วไป

หนังสือผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ 15 ภาษา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

❖ ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman

ภาพที่ 2.22 ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman

บทสัมภาษณ์ Michael Freeman

ถาม : น่าแปลกใจที่คุณสามารถเขียนหนังสือและถ่ายภาพสำหรับทำหนังสือมากถึง 102 ชื่อเรื่อง ตลอดระยะเวลาที่คุณได้ทำอาชีพช่างถ่ายภาพ สิ่งเหล่านี้มีจุดเริ่มต้นความเป็นมาอย่างไร หนังสือเล่มแรกที่คุณทำคือหนังสืออะไร และคุณเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดทำหนังสือเล่มนั้นอย่างไร

ตอบ : ผมได้นับชื่อหนังสือที่ตัวเองทำ ก็รู้สึกตกใจเหมือนกัน จริงๆ ผมไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่ผมได้ทำมาทั้งหมด แต่เพราะสำนักพิมพ์ต้องการข้อมูลผลงานของผมอย่างสังเขป ผมจึงต้องใช้เวลา 2-3 เดือน นับจำนวนหนังสือผลงานของผมที่ปรากฏอยู่ในเว็บ Amazon เท่าที่สังเกตหนังสือที่ผมทำ มี 2 ประเภท รวมๆ กันอยู่ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือรวมภาพถ่ายที่คนทั่วไปมักเรียกว่า “Coffee table book” กับอีกประเภทหนึ่ง คือ หนังสือสอนการถ่ายภาพหนังสือเล่มแรกที่ระบุชื่อผมในฐานะช่างถ่ายภาพ คือ หนังสือชื่อ Athens ซึ่งเป็นหนังสือเล่มหนึ่งในหนังสือชุด “The World’s Great Cities” ซึ่งบริษัท Time-Life จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1978 ทั้งนี้ บริษัท Time-Life ได้ให้เวลาผมทำงานถ่ายภาพอย่างเต็มที่เป็นเวลาหลายปีในช่วงต้นๆ เนื่องจากหนังสือชุดนี้มีเนื้อหายาวและต้องใช้เวลาถ่ายภาพนาน ทำให้ผมต้องตัดสินใจใช้เงินที่ใช้สำหรับวันหยุดพักผ่อนที่เก็บสะสมไว้มาซื้อกล้องถ่ายรูป ยี่ห้อ Hasselblads มือสองจำนวน 2 ตัว โดยหาจากโฆษณาของตัวแทนจัดจำหน่าย เพื่อเอามาใช้งานนี้โดยเฉพาะ แล้วผมก็ออกเดินทางท่องเที่ยวไปในป่าอะเมซอนเป็นเวลานาน 3 เดือนเพื่อตระเวนถ่ายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อมีการจัดนิทรรศการภาพถ่ายที่สถานทูตบราซิลประจำสหราชอาณาจักร บริษัท Time-Life ได้ขอยืมภาพถ่ายชุดนี้ไปจัดแสดงในนิทรรศการดังกล่าวด้วย และยังได้ใช้ภาพถ่ายเหล่านั้นมาพิมพ์บนปก หน้าก่อนคำนำ และหน้าก่อนเข้าบทต่างๆ ของหนังสือภาพนิทรรศการดังกล่าว ที่บริษัทได้จัดพิมพ์ครั้งแรกในอังกฤษ หลังจากได้เห็นหนังสือที่นำภาพถ่ายของผมไปตีพิมพ์บนปก ซึ่งนั่นเป็นกำลังใจที่ดีให้ผมทำงานถ่ายภาพต่อไป ผมจึงได้ลาออกจากงานบริษัทโฆษณาที่ทำอยู่แต่เดิม ผมได้ทำงานภาพถ่ายเล็กๆ น้อยๆ อีกหลายชิ้นให้แก่บริษัท Time-Life เมื่อเริ่มต้นทำอาชีพช่างถ่ายภาพ แต่งานชิ้นใหญ่คือการได้รับมอบหมายให้ทำหนังสือ สำหรับผมเป็นงานที่ยากมาก เมื่อบริษัท Time-Life ได้มอบโจทย์ให้ช่างถ่ายภาพที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น Jay Maisel และ Pete Turner

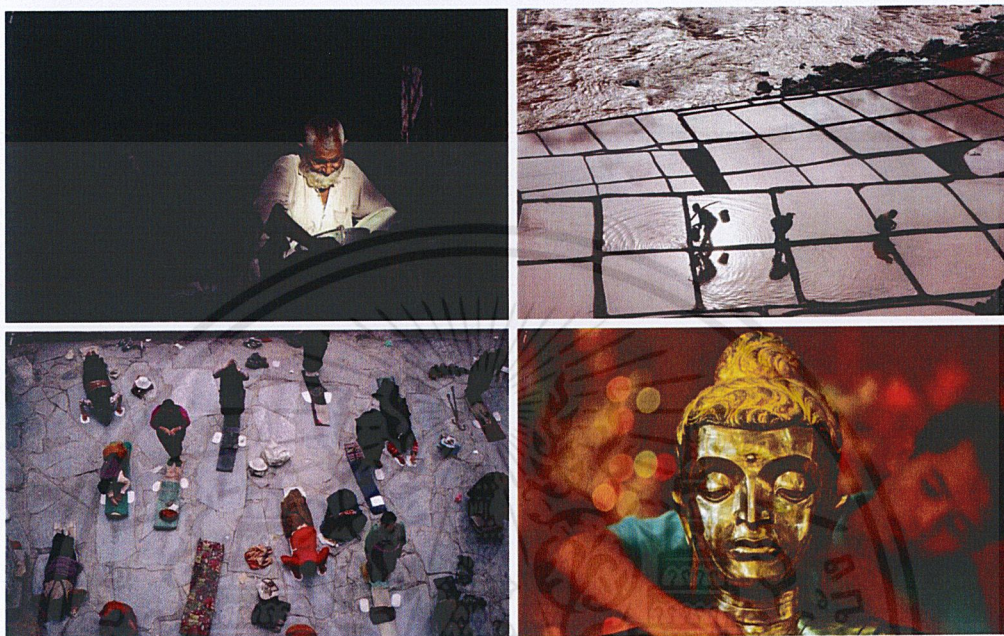
ในการถ่ายภาพสารคดีแต่ละชุด ผมจะต้องใช้เวลาถ่ายภาพในแต่ละพื้นที่อย่างน้อย 4-5 สัปดาห์ เพื่อไม่ให้ตารางในการทำงานแน่นและหนักจนเกินไป ซึ่งจะทำให้งานออกมาไม่ดีเท่าที่ควร เพราะต้องรีบทำงานให้ทันเวลาจนไม่มีเวลามากพอที่จะได้ทำความรู้จักกับผู้คน ท้องถิ่น วัฒนธรรม ภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้ลึกซึ้งและเข้าใจถ่องแท้ และยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับประวัติศาสตร์ พื้นที่ ผู้คน การเดินทาง ของที่นั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 2.23 ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผมนิยามตนเองว่า ผมเป็นช่างภาพที่เป็นนักท่องเที่ยว ไม่ใช่ช่างภาพที่จะแค่เดินทางไปถ่ายภาพสิ่งที่ต้องการให้เสร็จ แต่ผมจะใช้เวลาก่อนช่างานานที่จะอยู่ในสถานที่นั้นๆ เพื่อซึมซับบรรยากาศและความรู้สึกของสิ่งที่อยู่รอบข้าง สภาพท้องถิ่น ผู้คน วัฒนธรรมเหล่านั้นจนคุ้นเคย

ภาพที่ 2.24 ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman

ในงานของผม จะให้ความสำคัญกับ 3 สิ่งเหล่านี้ คือ เนื้อเรื่อง องค์ประกอบ และแสง ก่อนการถ่ายภาพ ผมจะสำรวจหามุมทั้งมุมที่ดีและไม่ดีของสถานที่นั้นๆ เพื่อหามุมที่ดีที่สุด โดยพยายามหามุมที่แตกต่างจากช่างภาพคนอื่นๆ เคยถ่ายภาพไว้ จะไม่ลอกเลียนแบบผลงานภาพถ่ายของช่างภาพคนอื่น แต่จะหามุมมองเพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้วยสายตาและความคิดของตนเอง และถ่ายภาพมุมมองเหล่านั้นให้ออกมาเป็นภาพที่สวยงาม ถึงแม้ว่าในสถานที่นั้น อาจจะไม่ค่อยมีมุมที่สวยงามน่าชื่นชมสักเท่าใด

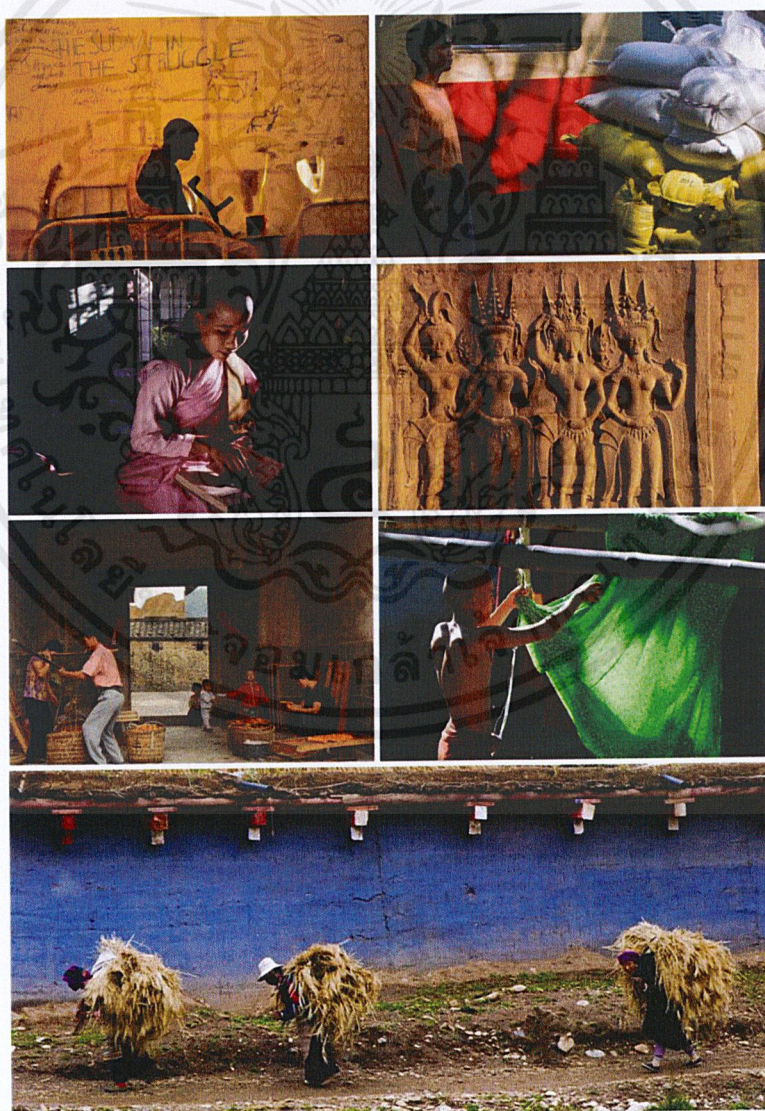

ภาพที่ 2.25 ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

❖ ลักษณะผลงานของ Michael Freeman ที่มีอิทธิพลต่อผลงาน

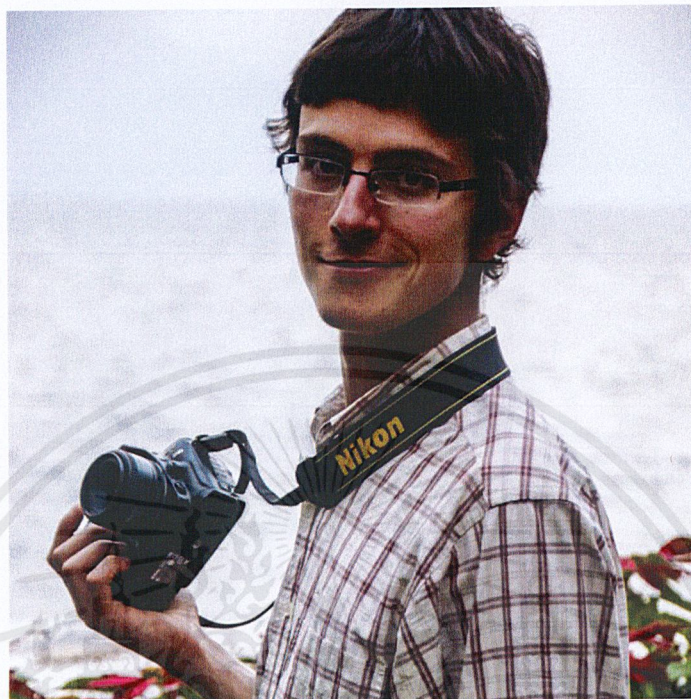
คือ การนำเสนอภาพตามความเป็นจริงตามบรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึก วิถีชีวิตของบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์นั้น ให้ผู้ดูภาพเกิดความรู้สึกร่วมไปกับสิ่งที่อยู่ในภาพนั้นด้วยตนเอง ไม่ใช่การถูกครอบงำให้ต้องคิดตามช่างภาพ ผลงานของ Michael Freeman สามารถถ่ายทอดความเป็นตัวตนของสิ่งนั้นๆ ออกมาได้อย่างเด่นชัด โดยผ่านการจัดองค์ประกอบภาพที่ดี การเลือกรื่องราวที่นำมาเสนอ การเลือกช่วงเวลาและสภาพแสงในการบันทึกภาพ อีกทั้งเขายังใส่ใจในแง่มุมหรือรายละเอียดเล็กๆ ของเรื่องราวที่คนอื่นอาจมองข้ามไป ทำให้ภาพถ่ายที่แม้บางภาพจะหยิบยกเพียงแค่เรื่องราวที่ธรรมดา แต่เขาก็สามารถทำให้สิ่งนั้นดูน่าสนใจ และมีความสวยงามได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 2.26 ผลงานภาพถ่ายของ Michael Freeman

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) Daniel López Pérez

ภาพที่ 2.27 Daniel López Pérez

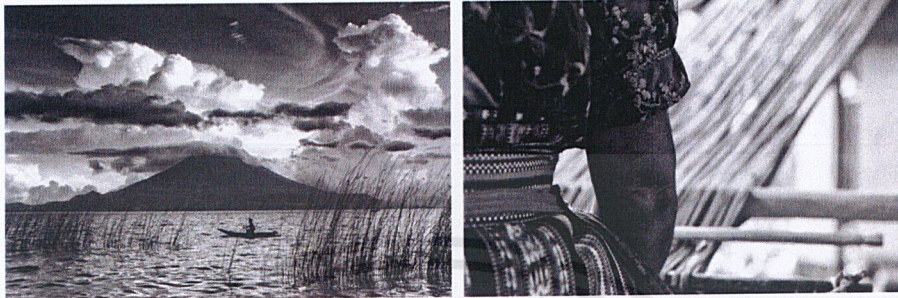
❖ ประวัติ Daniel López Pérez

เกิดและเติบโตที่ประเทศสเปน เขาค้นพบตนเองว่าจริงๆ แล้วเป็นคนรักการเดินทางและท่องเที่ยว จึงได้ตัดสินใจออกเดินทางท่องเที่ยวไปทั่วโลก พร้อมกับเริ่มเป็นนักถ่ายภาพทิวทัศน์และภูมิประเทศ การตระเวนท่องเที่ยวรอบโลกของเขามาสิ้นสุดที่ Escuela Ultravioleta เมือง Madrid ประเทศสเปน ในเวลาต่อมา เขาเริ่มมุ่งความสนใจไปที่เรื่องราวเล็กๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มากกว่าเหตุการณ์ที่เป็นข่าวใหญ่ เพราะเขารู้สึกว่าเรื่องราวเล็กๆ เหล่านั้น เป็นตัวอย่างที่อธิบายความสวยงามได้จริง จากจุดสนใจดังกล่าว เขาจึงเริ่มต้นถ่ายภาพแนวสารคดี และเริ่มหลงใหลวันพิเศษที่สุดในการดำเนินชีวิตของคนทั่วไป เขาเคยเห็นแต่เพียงความคลาสสิกที่เกิดขึ้นในงานแต่งงานหลายงาน และไม่เคยมองคิดว่าตนเองจะมาหลงใหล การถ่ายภาพงานแต่งงานเหล่านั้น แต่เมื่อเขาเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับงานแต่งงานเล็กน้อย ก็ทำให้เขาติดใจบรรยากาศความมีชีวิตชีวาของงานแต่งงาน เขาชื่นชอบความมีชีวิตชีวา ในทุกๆ ส่วนของงานแต่งงาน อารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยลักษณะบริสุทธิ์ที่สุด หลายพันความทรงจำที่บ้านทิวภาพความงดงามไว้ การได้พบผู้คนมากมายในเวลาที่น่ายินดียิ่งในชีวิตของเขา และเหนือสิ่งอื่นใด คือ การได้ช่วยให้คนเหล่านั้นและคนที่รักจดจำวันสำคัญที่ก่อกำเนิดชีวิตใหม่รุ่นต่อไปที่กำลังจะตามมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

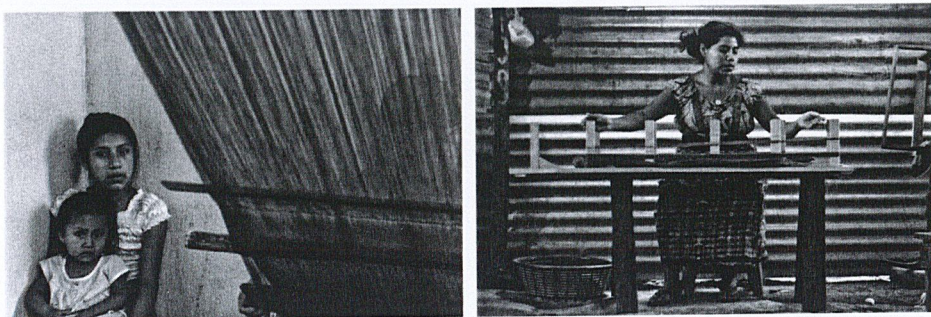
❖ ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez

ภาพถ่ายสารคดี ชุด Weavers of Atitlan ช่างทอผ้าแห่งอะติตลัน

ภาพที่ 2.28 ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan

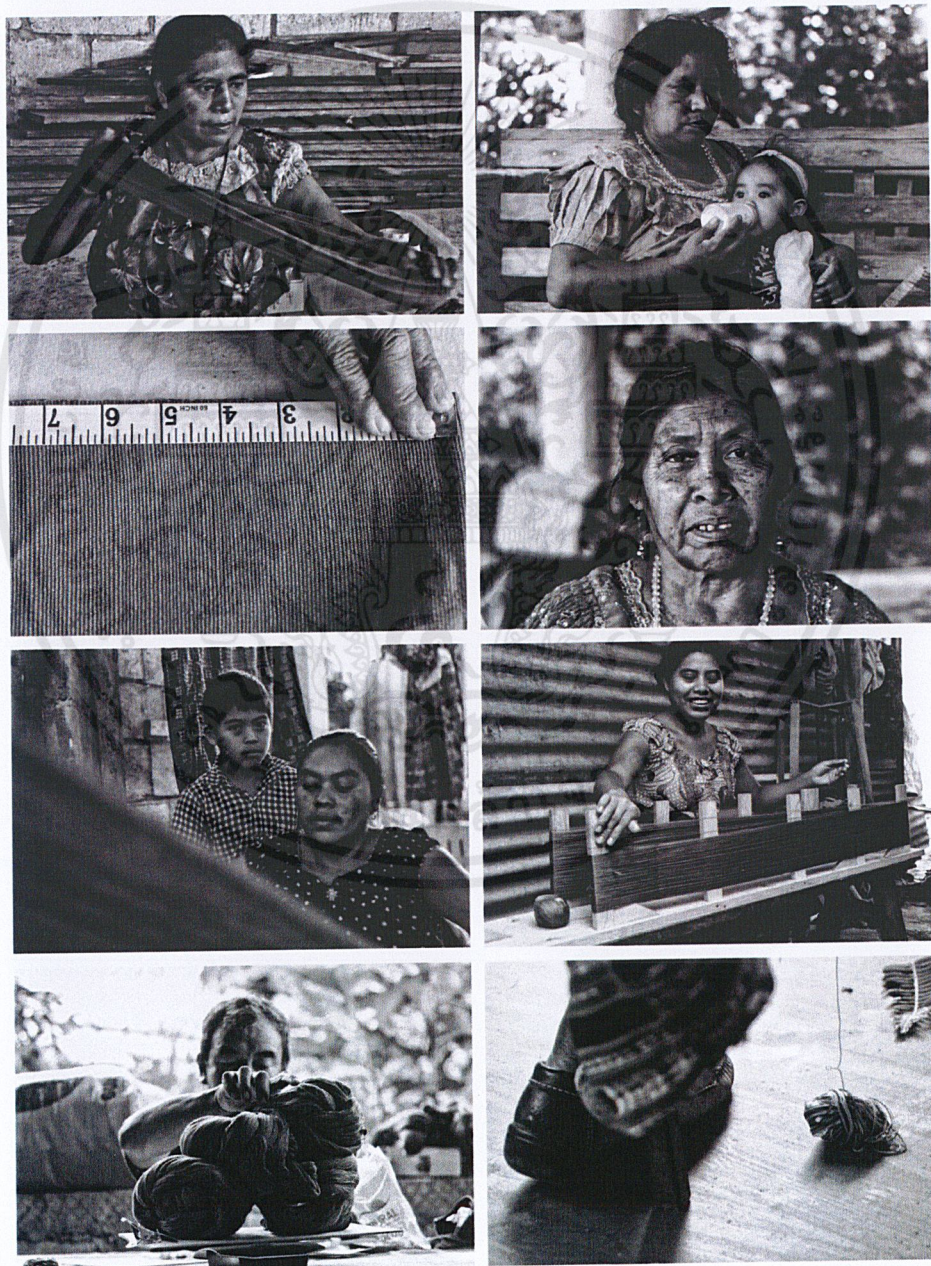
ภาพสารคดีชุดนี้เป็นผลงานภาพถ่ายสารคดีชุดแรกของเขา ถ่ายทำที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งชื่ออะติตลัน (Atitlan) ซึ่งอยู่ในประเทศสาธารณรัฐกัวเตมาลา ในเขตอเมริกากลาง หมู่บ้านแห่งนี้อยู่รอบทะเลสาบ Atitlan ล้อมรอบด้วยภูเขาไฟ 3 ลูก เป็นที่ที่มีทัศนียภาพสวยงามมากแห่งหนึ่งของโลก หญิงชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ ส่วนใหญ่มีอาชีพทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมที่ทำกันมาอย่างยาวนาน ทุกวันนี้ ผู้หญิงเหล่านี้จะทอผ้าพื้นเมืองส่งให้บริษัทสิ่งทอของสหรัฐอเมริกา โดยบริษัทให้เงินค่าจ้างตอบแทนแก่หญิงเหล่านั้น เงินค่าจ้างจากการทอผ้าเป็นรายได้หลักที่หญิงในหมู่บ้านแห่งนี้ได้พึ่งพาอาศัยในการหาเลี้ยงครอบครัวมาตลอดนับตั้งแต่เกิดเหตุความขัดแย้งในประเทศอันนำไปสู่การแย่งแย่งผลประโยชน์อย่างใหญ่หลวง ในเวลาต่อมา จากการสัมภาษณ์หญิงทอผ้าที่มาร่วมงานถ่ายภาพชุดนี้ ทำให้ได้ทราบว่า พวกเธอมีความฝันและเป้าหมายในชีวิตเหมือนกัน คือ ต้องการเข้าถึงยารักษาโรคสำหรับลูกๆ ของพวกเธอ ต้องการให้ลูกๆ เรียนสำเร็จ การศึกษาและได้ประสบโอกาสดีๆ ในชีวิตที่พวกเธอไม่เคยได้ และต้องการซื้ออาหารดีๆ มาให้ลูกๆ ของพวกเธอในแต่ละมื้อ ที่มีสารอาหารมากกว่าแผ่นตอติยาที่ทำจากแป้งข้าวโพดที่รับประทานกันอยู่เป็นประจำ

ภาพที่ 2.29 ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หญิงทอผ้าคนหนึ่งบอกว่า ทุกวันนี้รายได้จากการทอผ้าทำให้เธอสามารถซื้อผลไม้ ผักสด ถั่ว และไข่มาให้ลูกๆ รับประทานได้ แม้จะเป็นความยากจนที่ชาวกัวเตมาลาส่วนใหญ่ ต้องอดทน เผชิญ แต่เชื่อว่าคนทั่วไปจะมองเห็นและเข้าใจความทุกข์ของพวกเขาหญิงทอผ้าเหล่านี้ได้ทันที ในขณะที่พวกเขาเธอกำลังเดินอย่างภูมิใจตามถนนด้วยชุด “ทราเซ่” (Traje) ที่มีสีสันฉูดฉาด อันเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ทอสืบต่อมายาวนาน จากการถ่ายทำสารคดีชุดนี้ ทำให้เห็นว่า แม้พวกเขาจะยากจน แต่พวกเขาก็มีความงามและความหวังแวดล้อมอยู่ ดังคำกล่าวของแฮร์รี เคมป์ ที่ว่า “คนจนนั้นไม่ใช่เพราะเขาไม่มีเงิน แต่เขาไม่มีแม้กระทั่งความฝัน”

ภาพที่ 2.30 ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

❖ ลักษณะผลงานของ Daniel López Pérez ที่มีอิทธิพลต่อผลงาน

ภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan นี้ ได้ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงสาวกัวเตมาลาในกลุ่มหนึ่งที่ยากจนซึ่งมีอาชีพทอผ้าเพื่อนำเงินที่ได้จากการขายมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับดำรงชีวิต และซื้ออาหารที่ดีให้ลูกๆ ของพวกเธอ ซึ่งตรงกับเรื่องราวในศิลปนิพนธ์ที่ข้าพเจ้าทำ คือ ลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตของคนที่ศูนย์ศิลปะอาชีพ บางไทร ฯ ที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และมีฐานะยากจน

ข้าพเจ้าจึงนำลักษณะที่ปรากฏในภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุดนี้มาเป็นแนวทางของภาพ โดยสังเกตมุมมองการเล่าเรื่องในเชิงสารคดี และองค์ประกอบในภาพที่น่าสนใจ เช่น ภาพของเส้นใยที่นำมาทอผ้าที่เรียงเป็นแนวจากด้านบน ช่วยนำสายตาไปยังหญิงที่กำลังทอผ้าในเบื้องล่าง ภาพเงาดำของหญิงทอผ้าที่ปรากฏบนผืนผ้าที่เธอกำลังทอ ภาพของริ้วรอยบนใบหน้าและบนมือ การแต่งกายประจำวัน และบรรยากาศในการทำงานของหญิงเหล่านั้น ซึ่งสามารถบ่งบอกได้ดีถึงลักษณะของผู้ที่เป็นตัวดำเนินเรื่องหลักของภาพถ่ายว่า พวกเธอมีบุคลิกลักษณะอย่างไร มีฐานะความเป็นอยู่ และผ่านความลำบากแร้นแค้นในชีวิตมาอย่างไร และสุดท้ายคือภาพสีหน้าแววตา ก็สามารถบ่งบอกได้ว่าหญิงเหล่านั้นมีความรู้สึก และมีความหวังอะไรสำหรับชีวิตที่ต้องดำเนินต่อไปอยู่ในจิตใจของพวกเธอบ้าง

ภาพที่ 2.31 ผลงานภาพถ่ายของ Daniel López Pérez ชุด Weavers of Atitlan

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) Tadd Myers

ภาพที่ 2.32 Tadd Myers

❖ ประวัติ Tadd Myers

เกิดและเติบโตที่เมือง Houston รัฐเท็กซัส บิดาของเขาประกอบธุรกิจโรงพิมพ์ทำให้เขาผลิตเพลินในการเรียนรู้ความพิถีพิถันของกระบวนการพิมพ์ พออายุได้ 15 ปี เขาได้ทำงานการพิมพ์ offset ทำให้เขาเข้าใจความสำคัญของงานฝีมือที่มีคุณภาพนั้นว่า ต้องอาศัยรูปร่างลักษณะรายละเอียดทุกส่วนเป็นสำคัญ และทำให้เขารักการถ่ายภาพอย่างจริงจัง ว่ามันคือการผสมผสานระหว่างเทคนิคและศิลปะ การถ่ายภาพที่ดีต้องรักษาสมดุลของเทคนิคและศิลปะ เพื่อสร้างงานภาพถ่ายให้น่าสนใจสะท้อนไปยังผู้ชมผลงาน ทุกวันนี้ มีสื่อดิจิทัล และสิ่งรบกวนมากมายที่มารบกวนเราอยู่ตลอดเวลา เราจึงจำเป็นที่จะสร้างผลงานที่งดงาม และมีทางเฉพาะตัว เขายังผลิตเพลินกับการถ่ายภาพที่สามารถสื่อสารมุมมองของผู้ชมผลงานให้สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็งานภาพถ่ายหรือวิดีโอภาพเคลื่อนไหว

ปัจจุบัน เขาทำงานเป็นช่างภาพบุคคล อาศัยอยู่กับภรรยาชื่อ รีเบคกา และลูกสองคนชื่อ โนอาห์ และแอนนาลิส อาศัยอยู่ที่เกรปไวน์ รัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา

❖ ผลงานภาพถ่ายของ Tadd Myers

ภาพถ่ายบุคคล ชุด The American Craftsman Project

ภาพที่ 2.33 The American Craftsman Project

“The American Craftsman Project” เป็นงานถ่ายภาพบุคคล ซึ่งเป็นผลงานที่ยกย่องเชิดชูชายหญิงที่มีความสามารถเป็นเลิศในด้านศิลปหัตถกรรมในดินแดนสหรัฐอเมริกา

เป็นระยะเวลาหลายศตวรรษ ที่ช่างฝีมืออเมริกาได้เป็นส่วนสำคัญทั้งหมดของการดำเนินชีวิตและการค้าของชาวอเมริกา พวกเขาทำงานโดยนำเอาลักษณะที่แท้จริงแห่งศิลปะใส่ลงไปในสิ่งของที่ต้องใช้เป็นพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ในภาวะเศรษฐกิจที่ก้าวไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ทำให้เราได้พบว่างานศิลปหัตถกรรมจำนวนมากเหล่านี้กำลังจะสูญหายไป อย่างไรก็ตามช่างฝีมืออเมริกายังคงมีอยู่โดยดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ

ในฤดูร้อนในปี 2008 ที่ผ่านมา Tadd Myers ตัดสินใจหยุดงานถ่ายภาพบุคคลที่เป็นงานประจำของเขาไว้ชั่วคราว แล้วถ่ายภาพและสำรวจช่างฝีมืออเมริกันที่มักถูกมองข้ามความสำคัญ ทำให้เขาได้พบกับผู้คนที่มีความสนใจในหลายอย่างแท้จริง ตั้งแต่ช่างทำหม้อ อายุ 82 ปี ไปจนถึงช่างตีเหล็กเดี่ยวรองเท้ารุ่นที่ 6 ทุกคนแสดงท่าทางให้ถ่ายภาพด้วยอารมณ์ความรู้สึกและความรักในงานศิลปะที่เราควรต้องยอมรับนับถือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.34 ผลงานภาพถ่ายของ Tadd Myers ชุด The American Craftsman

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

❖ ลักษณะผลงานของ Tadd Myers ที่มีอิทธิพลต่อผลงาน

สิ่งที่นำมาใช้เป็นแนวทางของผลงาน คือ ระยะเวลา มุมมอง และแนวคิดในการถ่ายภาพของ Tadd Myers ได้แก่ การถ่ายภาพในระยะใกล้ (Close-up shot) และการถ่ายภาพระยะชัดตื้น เพื่อให้เห็นความประณีตพิถีพิถันในการทำงาน เน้นความละเอียดสวยงามโดดเด่นของผลงานหัตถกรรม รวมถึงการถ่ายภาพในระยะกลาง (Medium shot) ให้เห็นภาพบรรยากาศของการเรียนรู้การทำงานในกระบวนการผลิตศิลปหัตถกรรมแต่ละขั้นตอน และภาพถ่ายบุคคลที่แสดงออกถึงความสุขและความภาคภูมิใจเมื่อผลงานของตนสำเร็จ อันเป็นการยกย่องในคุณค่าของช่างฝีมือ ผู้มีความสามารถเหล่านั้น ซึ่งตรงกับพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเชื่อมั่นในศักยภาพและฝีมือของคนไทยทุกคนในด้านศิลปหัตถกรรมหากได้รับโอกาสเรียนรู้และฝึกฝน

ภาพที่ 2.35 ผลงานภาพถ่ายของ Tadd Myers ชุด The American Craftsman

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

3.1 วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการทำงานเริ่มแรกนั้น ข้าพเจ้าสนใจเรื่องศิลปะของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเฉพาะเรื่องราววิถีชีวิตและบรรยากาศการทำงานของนักเรียนศิลปะที่ศูนย์ศิลปะ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา

ในเบื้องต้น ข้าพเจ้าได้ตั้งใจจะถ่ายภาพชีวิตประจำวันและกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนศิลปะตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้าจนกระทั่งเข้านอนในตอนค่ำเป็นภาพถ่ายสารคดี และได้เดินทางไปสำรวจ เยี่ยมชมและเก็บข้อมูลที่ศูนย์ศิลปะ บางไทร ๆ จากนั้น ได้นำข้อมูลที่ได้มาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์ ซึ่งได้รับการอนุมัติให้ถ่ายทำเรื่องนี้ได้และได้รับคำแนะนำบางประการ ต่อจากนั้น ข้าพเจ้าได้ทำหนังสือขออนุญาตเข้าไปถ่ายภาพวิถีชีวิตและบรรยากาศการทำงานของนักเรียนศิลปะที่ศูนย์ศิลปะ บางไทร ๆ แต่เจ้าหน้าที่ที่ศูนย์ศิลปะ บางไทร ๆ ทำหนังสือตอบกลับมาว่า อนุญาตให้ข้าพเจ้าถ่ายภาพเฉพาะบริเวณโรงฝึกแผนกต่างๆ ของศูนย์ศิลปะ บางไทร ๆ ส่วนที่เป็นห้องพักของนักเรียนศิลปะนั้น ไม่อนุญาตให้เข้าไปถ่ายภาพ เนื่องจากความไม่สะดวกและความไม่เหมาะสมบางประการ ทำให้ข้าพเจ้าต้องปรับเปลี่ยนการนำเสนอเรื่องราวผลงาน

นอกจากนี้ เนื่องจากศูนย์ศิลปะ บางไทร ๆ มีโรงฝึกหลายแผนก หากจะเข้าไปถ่ายภาพทุกแผนกแล้วจะต้องใช้เวลาถ่ายยาวนาน ซึ่งไม่เอื้ออำนวยกับเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงได้นำปัญหานี้มาปรึกษากับคณะกรรมการตรวจศิลปนิพนธ์ คณะกรรมการฯ ได้แนะนำให้เลือกถ่ายภาพเฉพาะโรงฝึกบางแผนกที่เด่นๆ ของศูนย์ศิลปะ บางไทร ๆ ซึ่งข้าพเจ้าได้เลือกถ่ายภาพวิถีชีวิตและบรรยากาศการทำงานของนักเรียนศิลปะในโรงฝึกที่ 7 อันประกอบด้วยแผนก ทอผ้าไหม ทอผ้าจก แผนกจักสานย่านลิเภา แผนกจักสานไม้ไผ่ลายขีด และแผนกช่างปักผ้า

ส่วนแนวทางในการถ่ายภาพสารคดีนั้น ข้าพเจ้าได้ศึกษาแนวทางการถ่ายภาพจากผลงานของ Michael Freeman ซึ่งเป็นนักถ่ายภาพสารคดีที่มีผลงานการถ่ายภาพสารคดีเกี่ยวกับวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมไทย และเอเชียเป็นจำนวนมาก และมีแนวทางการทำงานถ่ายภาพสารคดีที่น่าสนใจ กล่าวคือ Michael Freeman จะใช้เวลา 4-5 สัปดาห์ขึ้นไป เพื่อลงไปใช้ชีวิตคลุกคลีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่จะต้องเข้าไปถ่ายภาพ เพื่อหาข้อมูลและสร้างความคุ้นเคยกับผู้คนที่นั่น ทำให้สามารถทำงานได้สะดวกและเข้าถึงตัวตนของเรื่องราวที่จะนำเสนอได้ดี นอกจากนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าพเจ้ายังได้ศึกษาการถ่ายภาพของช่างภาพอีก 2 คน ที่ได้ถ่ายภาพสารคดีที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผู้คนที่ทำงานศิลปะหัตถกรรมในต่างประเทศ คือ Daniel López Pérez ช่างภาพสารคดีชาวสเปน และ Tadd Myers ช่างภาพบุคคลชาวอเมริกัน

เมื่อลงมือถ่ายภาพในขั้นต้น ข้าพเจ้าได้เข้าไปพูดคุยทำความคุ้นเคยกับนักเรียนศิลปะอาชีพในแผนกต่างๆ ที่ได้เลือกไว้ ในขณะเดียวกันก็ได้สอบถามข้อมูลจากนักเรียนศิลปะอาชีพเกี่ยวกับขั้นตอนการผลิตผลงานศิลปะหัตถกรรมแต่ละประเภทอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจลักษณะการทำงานที่มีความละเอียดประณีตและค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งได้รับความกรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลจากนักเรียนศิลปะอาชีพทุกคนด้วยดี และยังได้ติดตามไปดูวิถีชีวิตของนักเรียนศิลปะอาชีพบางคนถึงบ้านด้วย ทำให้เข้าใจมากขึ้น และเห็นมุมมองในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ได้ ได้ทดลองถ่ายภาพเพื่อหามุมกล้อง และเพื่อสร้างความคุ้นเคย

ในขั้นต่อมา เมื่อเริ่มถ่ายภาพจริง ก็พบอุปสรรคปัญหาอยู่บ้างบางประการ อันได้แก่ ปัญหาเรื่องแสง สภาพแวดล้อมของสถานที่ที่ถ่ายภาพที่อาจจะไม่สวยงาม เพราะเป็นสถานที่ทำงานจริง และการหามุมกล้องที่แปลกตา ซึ่งข้าพเจ้าได้แก้ไขโดยการถ่ายภาพไว้หลายมุมมองสำหรับคัดเลือกเพื่อให้ได้ภาพที่มีความสวยงามและถ่ายทอดเรื่องราวได้ดีที่สุด กับปัญหาเรื่องจุดรบกวนในภาพถ่าย (Noise) ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาศิลปะบัณฑิตได้ให้คำแนะนำ ทำให้ข้าพเจ้าต้องแก้ไขด้วยการถ่ายภาพด้วยค่าความไวแสง (ISO) ที่น้อยลงเพื่อลดจุดรบกวนในภาพถ่าย (Noise) และเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงได้ใช้กล้อง DSLR CANON 5D Mark III และยังได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการฯ ให้ถ่ายภาพบุคคลของนักเรียนศิลปะเพิ่มเติมด้วย เพื่อให้ภาพถ่ายสารคดีชุดนี้ของข้าพเจ้ามีความสมบูรณ์ ทั้งในแง่ของการดำเนินเรื่องราวและความสวยงามในแง่ของศิลปะ

3.2 อุปกรณ์ในการทำงาน

1. กล้อง DSLR CANON 5D Mark III
2. กล้อง DSLR CANON 600D
3. เลนส์ CANON EF 17-40 mm F4 L
4. เลนส์ CANON EF 24-70 mm F2.8 L
5. เลนส์ CANON EF 50 mm F2.5 COMPACT-MACRO
6. แผ่นสะท้อนแสงสีเงิน

3.3 ผลการทดลองการถ่ายภาพ

- 1) ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

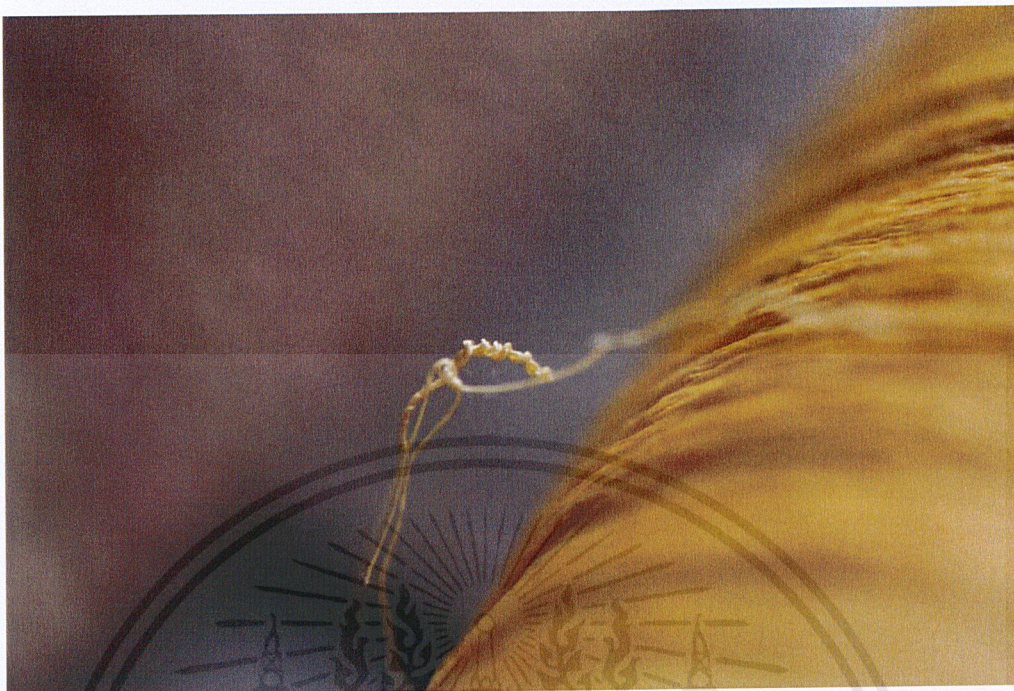

ภาพที่ 3.1 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

ภาพที่ 3.2 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.3 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

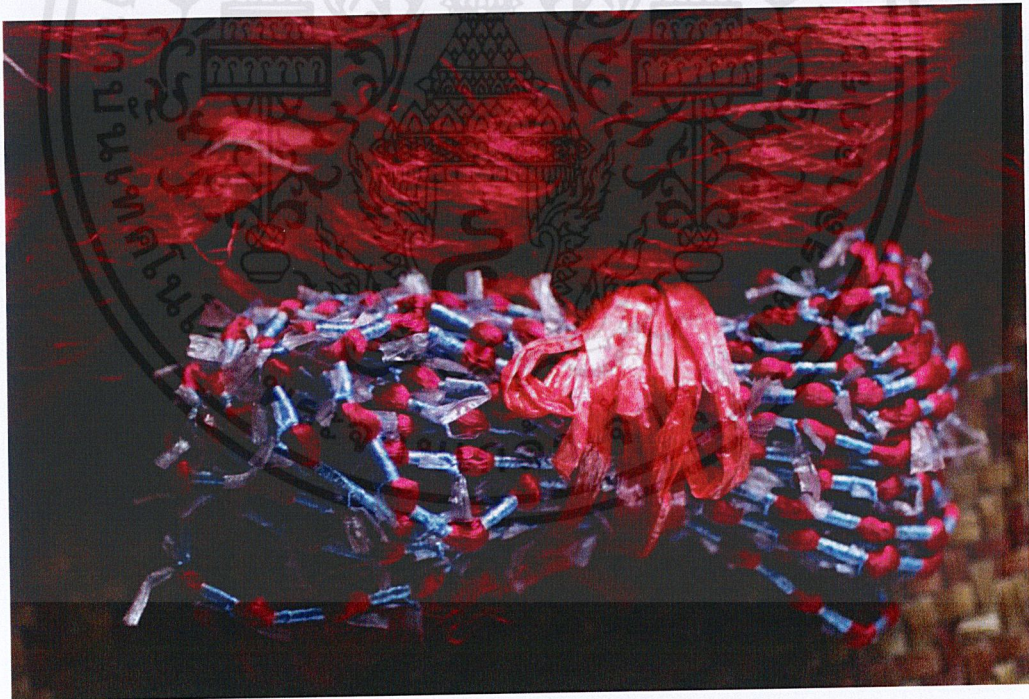

ภาพที่ 3.4 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.5 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

ภาพที่ 3.6 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.7 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

ภาพที่ 3.8 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.9 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

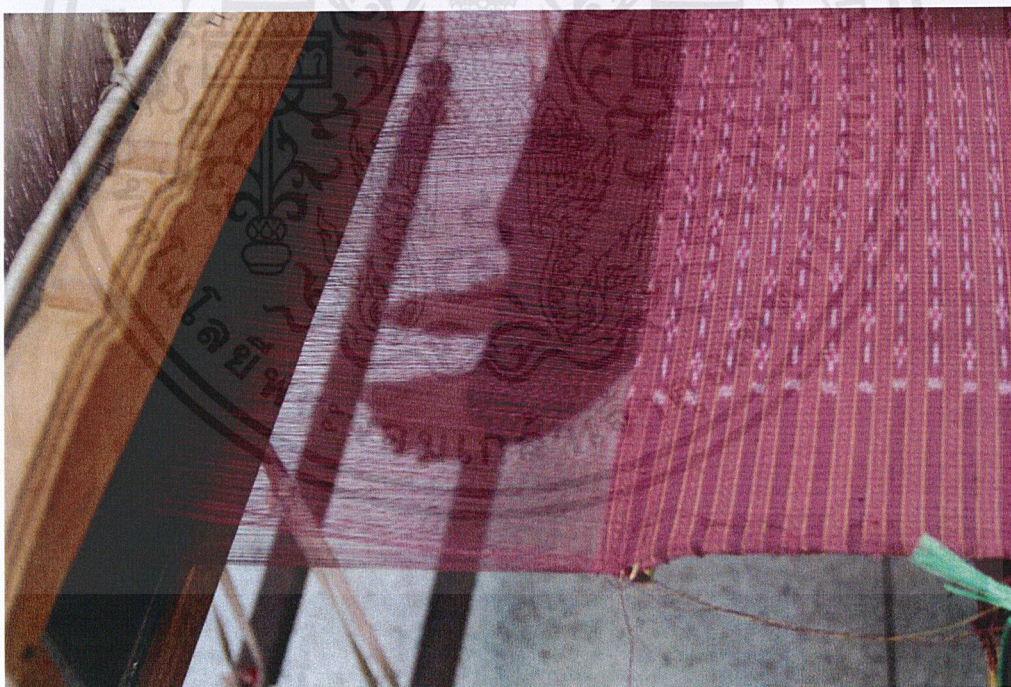

ภาพที่ 3.10 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

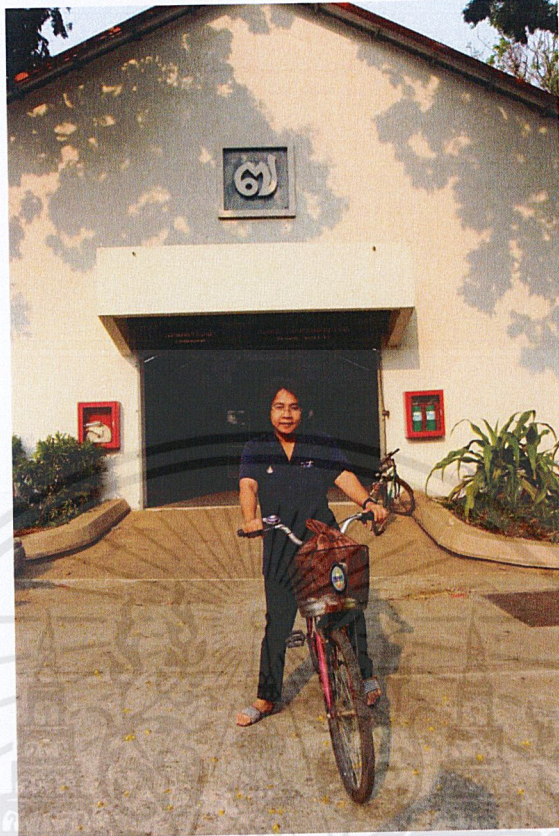

ภาพที่ 3.11 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

ภาพที่ 3.12 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.13 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

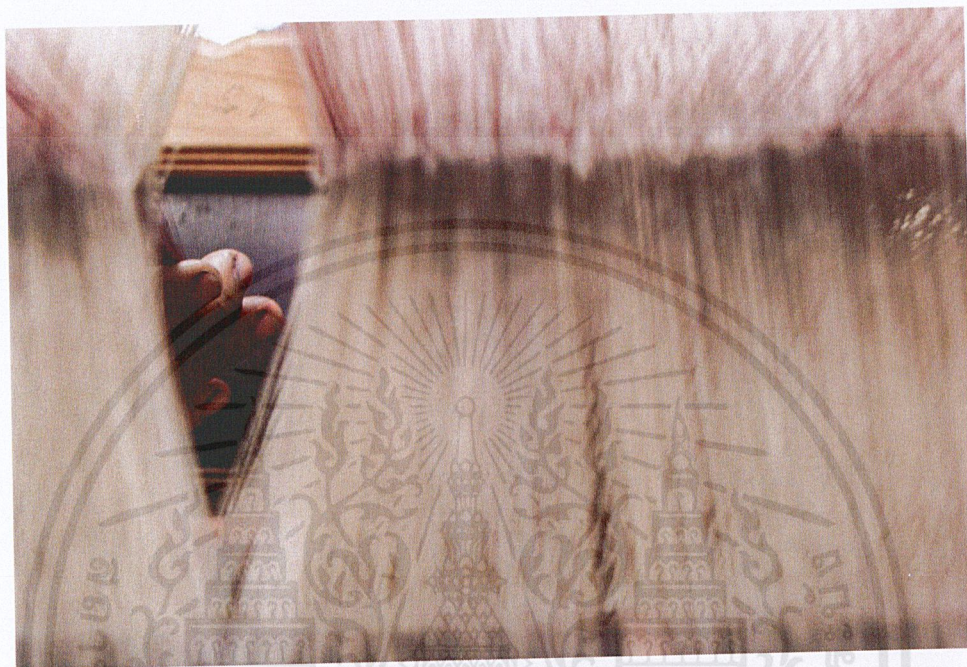

ภาพที่ 3.14 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

ในการทดลองถ่ายภาพในครั้งนี้ได้พัฒนาการถ่ายภาพจากการทดลองถ่ายภาพ ครั้งที่ 1 ให้สามารถดำเนินเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกันโดยตลอดมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3.15 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

ภาพที่ 3.16 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

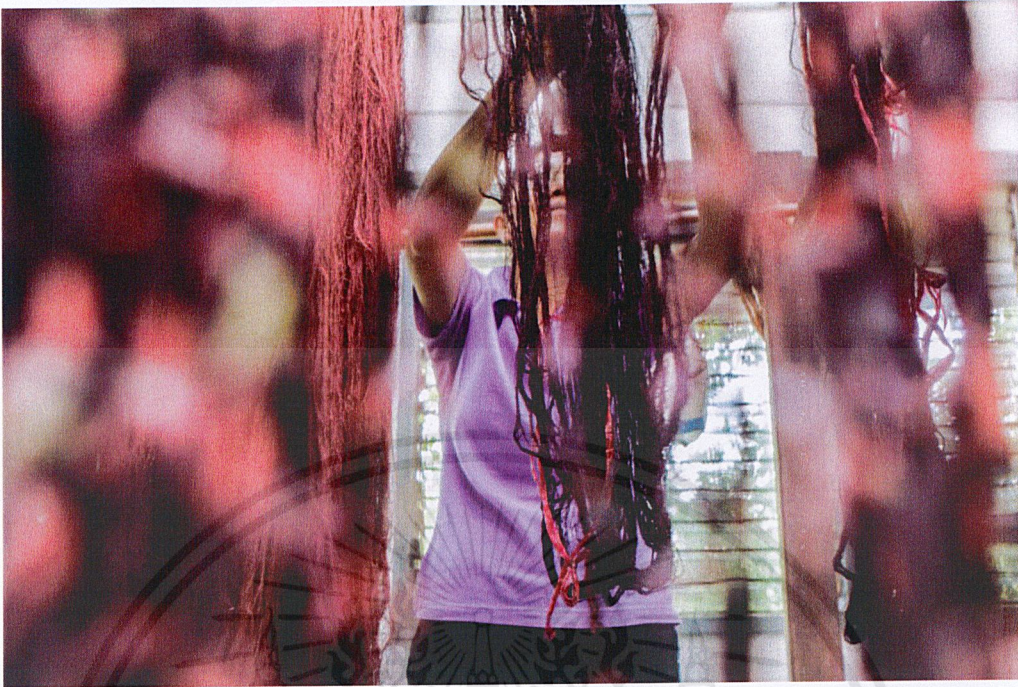

ภาพที่ 3.17 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

ภาพที่ 3.18 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.19 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

ภาพที่ 3.20 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

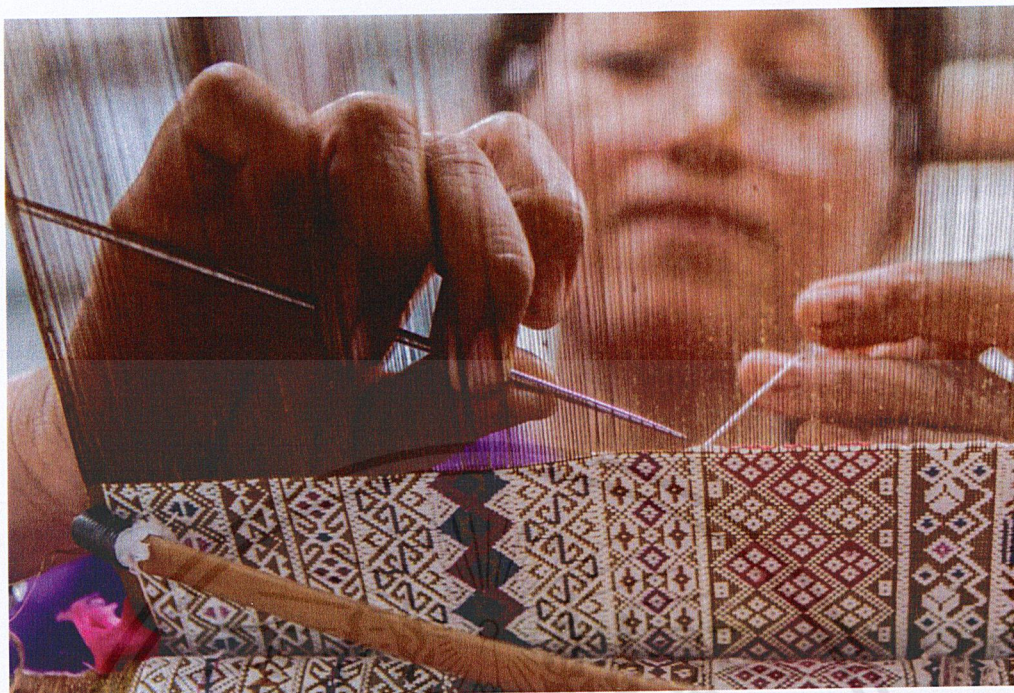

ภาพที่ 3.21 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

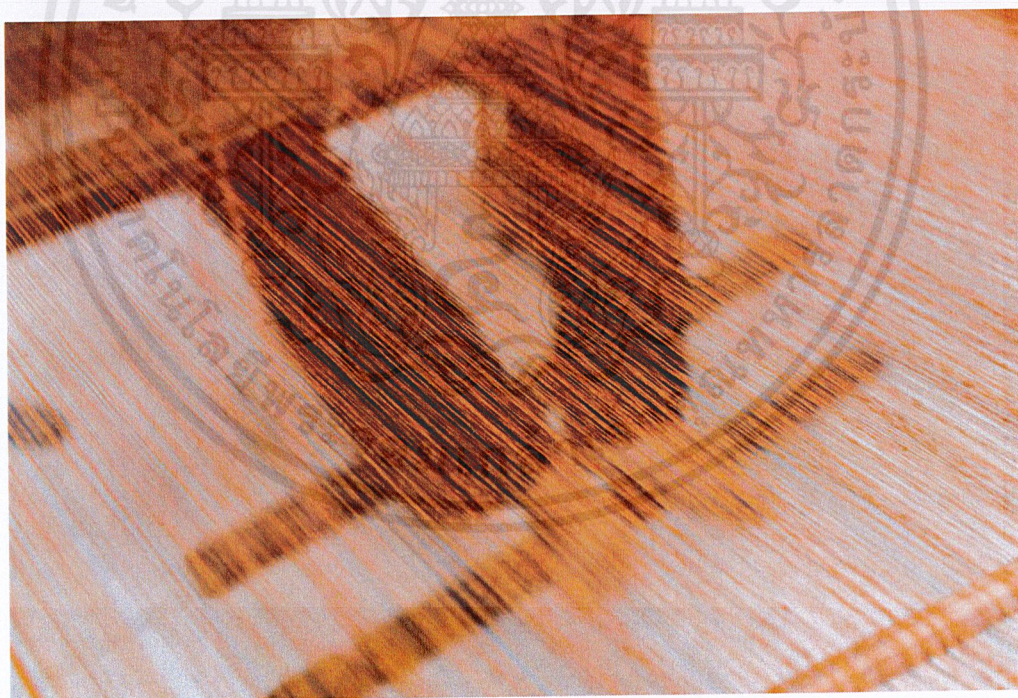

ภาพที่ 3.22 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.23 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

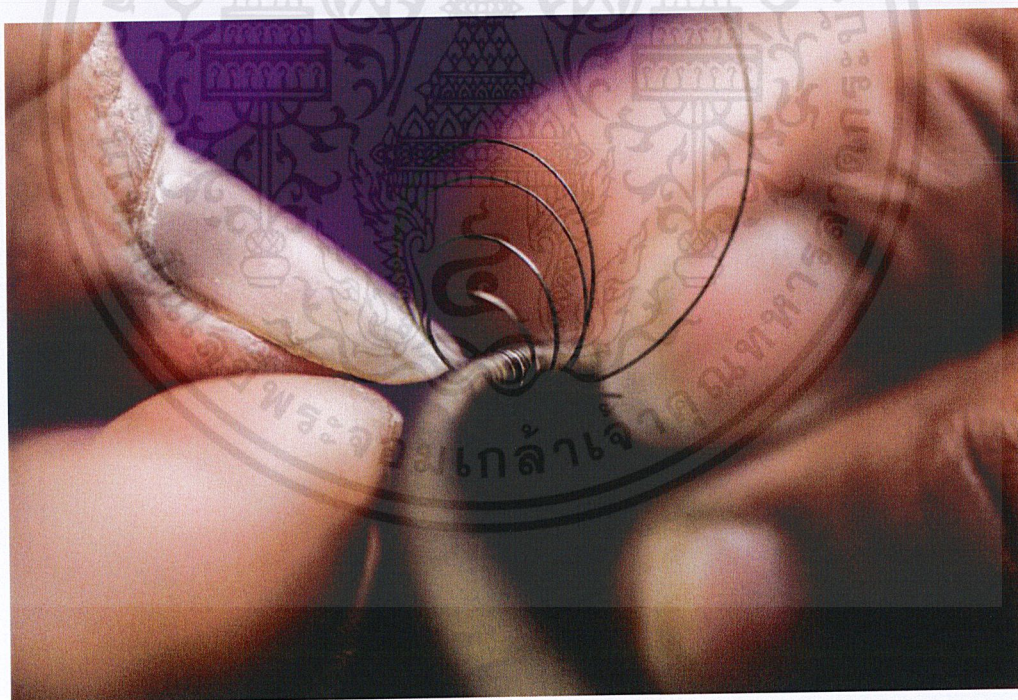

ภาพที่ 3.24 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.25 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

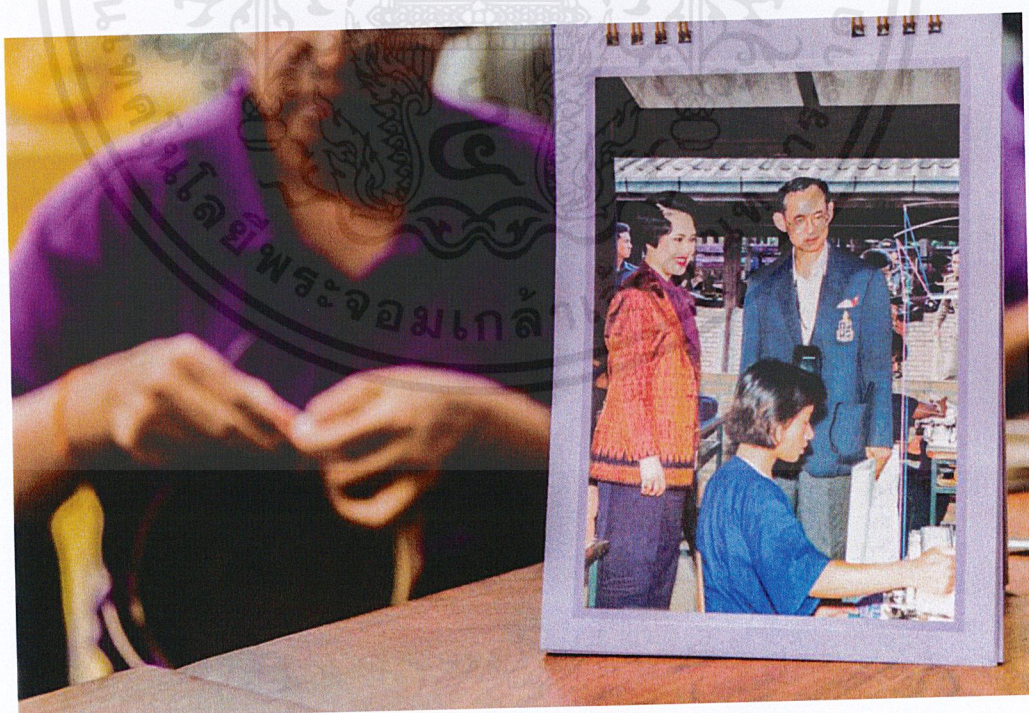

ภาพที่ 3.26 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.27 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

ภาพที่ 3.28 ภาพถ่ายที่ได้จากการทดลอง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เมื่อได้นำภาพถ่ายที่ได้จากการทดลองทั้งในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มาเสนอต่อคณะกรรมการตรวจศิลปนิพนธ์นั้น คณะกรรมการฯ ได้มีความเห็นว่า ภาพถ่ายที่คัดเลือกมานำเสนอสามารถดำเนินเรื่องราวได้ตามที่ต้องการ ใช้เป็นภาพถ่ายผลงานจริงได้เป็นบางส่วนแล้ว แต่ยังคงมีการถ่ายภาพแก้ไขและเพิ่มเติมในส่วนของภาพบรรยากาศในมุมกว้าง และภาพบุคคลกับผลงาน ข้าพเจ้าได้นำคำแนะนำดังกล่าว ไปปรับปรุงถ่ายภาพแก้ไขภาพบางส่วนที่ยังบกพร่อง และถ่ายภาพเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดเหลือไป

ต่อมา อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์ ได้กรุณาช่วยคัดเลือกภาพและให้คำแนะนำว่าควรนำเสนอผลงานจริง โดยการจัดภาพให้เป็นกลุ่มชุดภาพ เพื่อให้การดำเนินเรื่องราวตามลักษณะของภาพถ่ายสารคดีมีความสอดคล้องและเป็นลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อความสมบูรณ์สวยงามของงานยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงได้จัดกลุ่มชุดภาพออกเป็นกลุ่มชุดภาพละ 4 ภาพ รวม 7 กลุ่มชุดภาพ รวมจำนวนภาพทั้งสิ้น 28 ภาพ

ภาพที่ 3.29 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

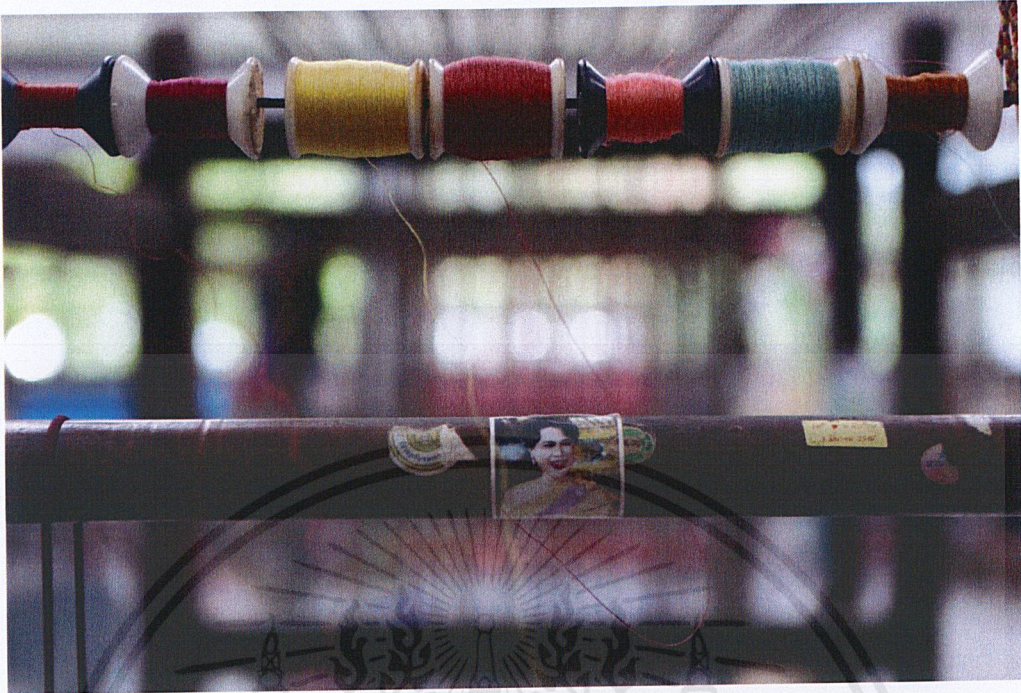

ภาพที่ 3.30 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.31 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.32 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

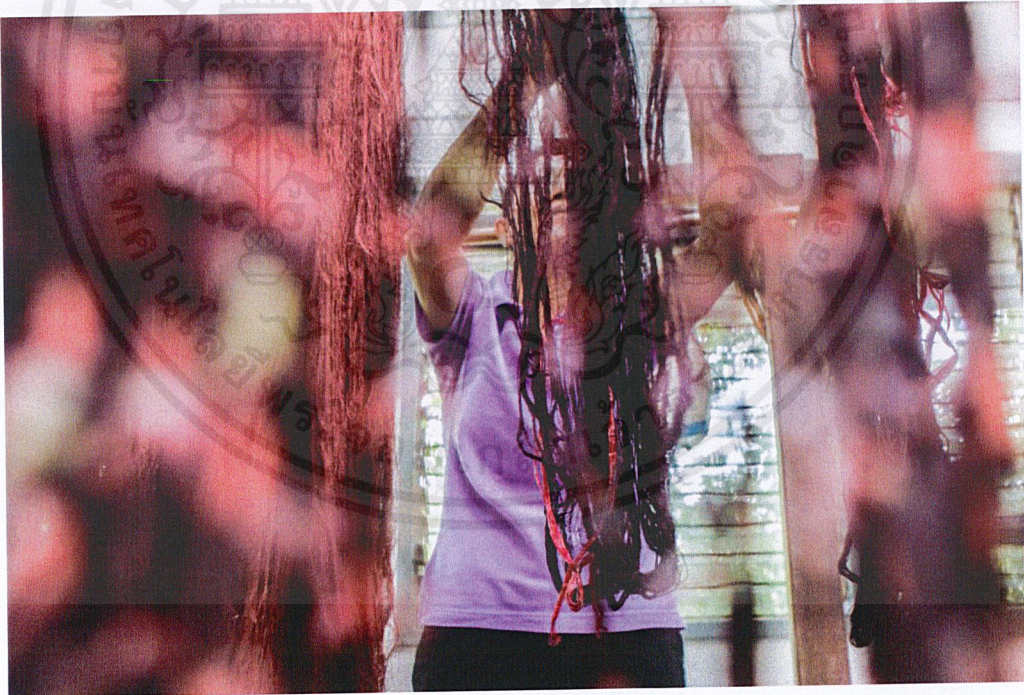

ภาพที่ 3.33 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.34 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.35 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.36 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

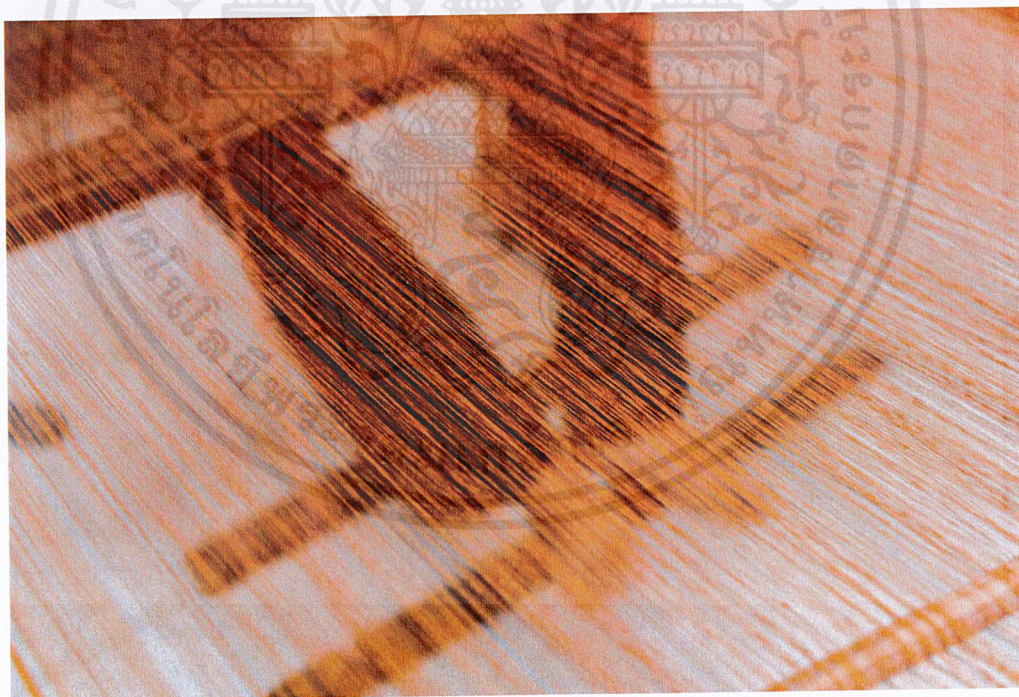

ภาพที่ 3.37 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

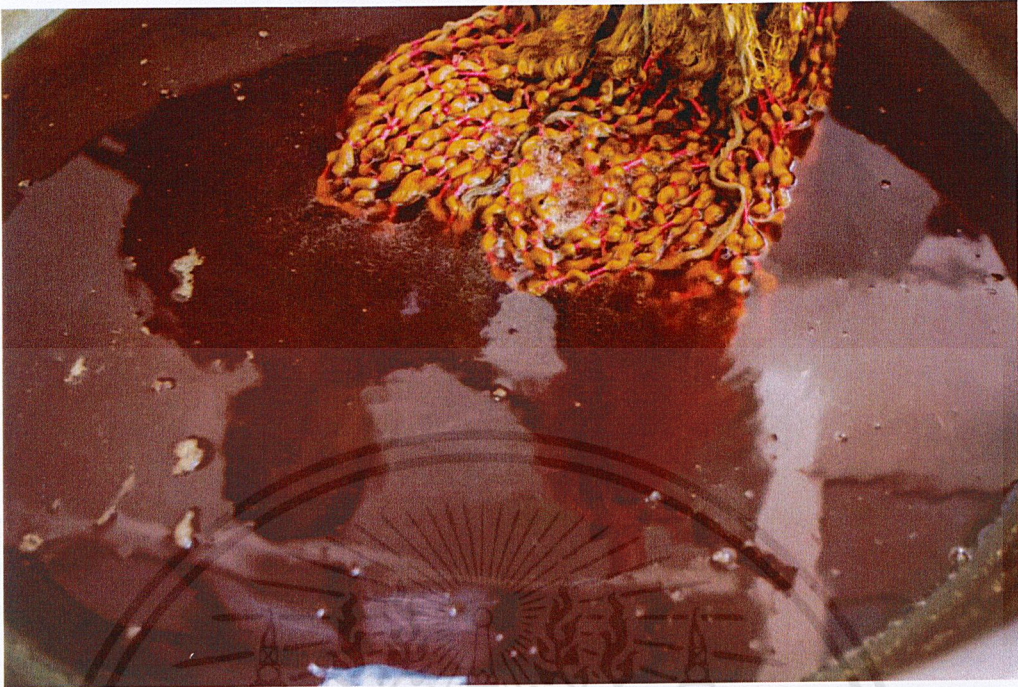

ภาพที่ 3.38 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.39 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.40 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

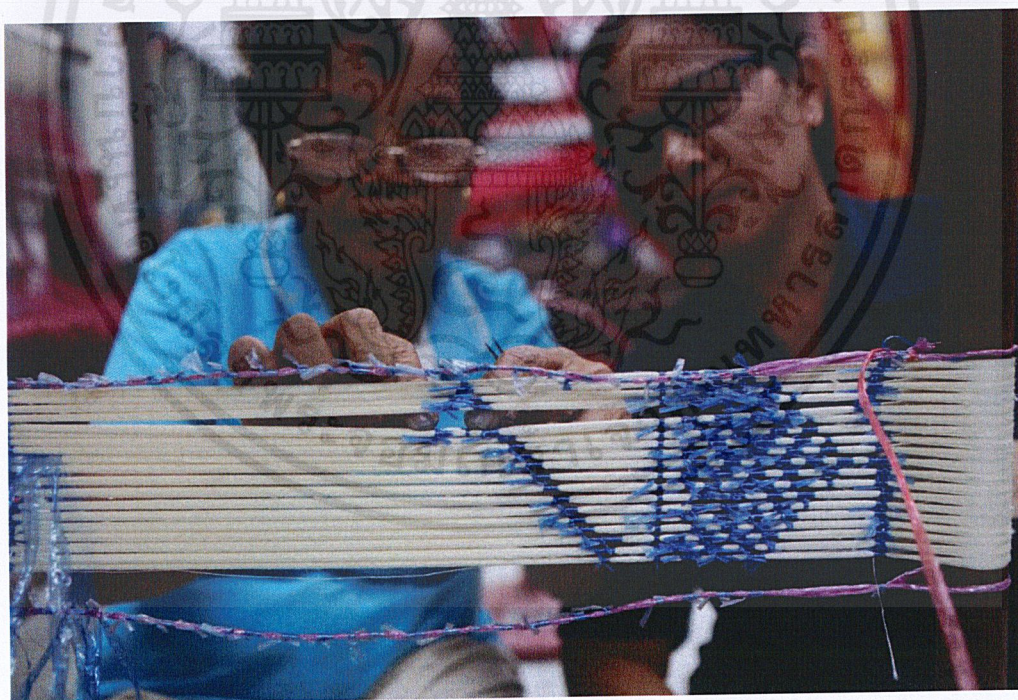

ภาพที่ 3.41 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.42 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.43 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.44 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

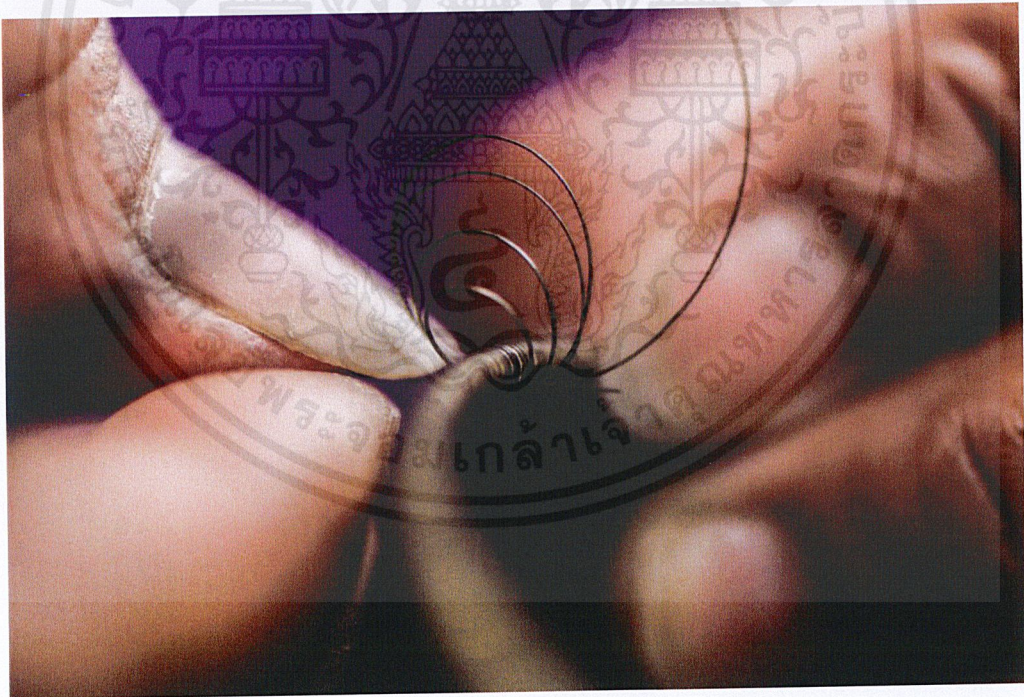

ภาพที่ 3.45 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.46 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.47 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

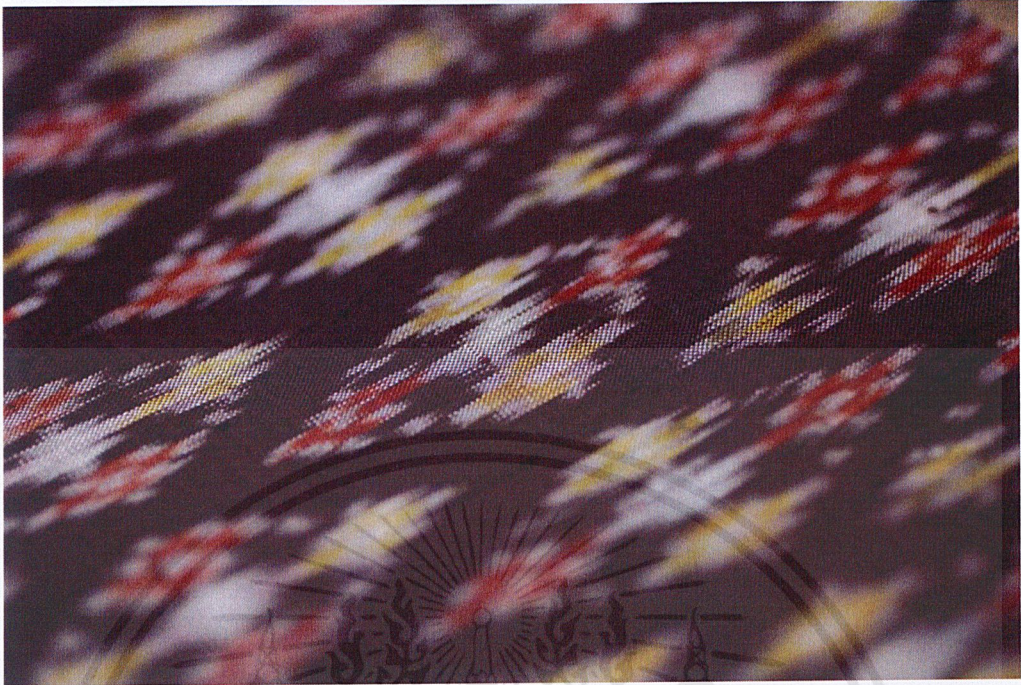

ภาพที่ 3.48 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.49 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

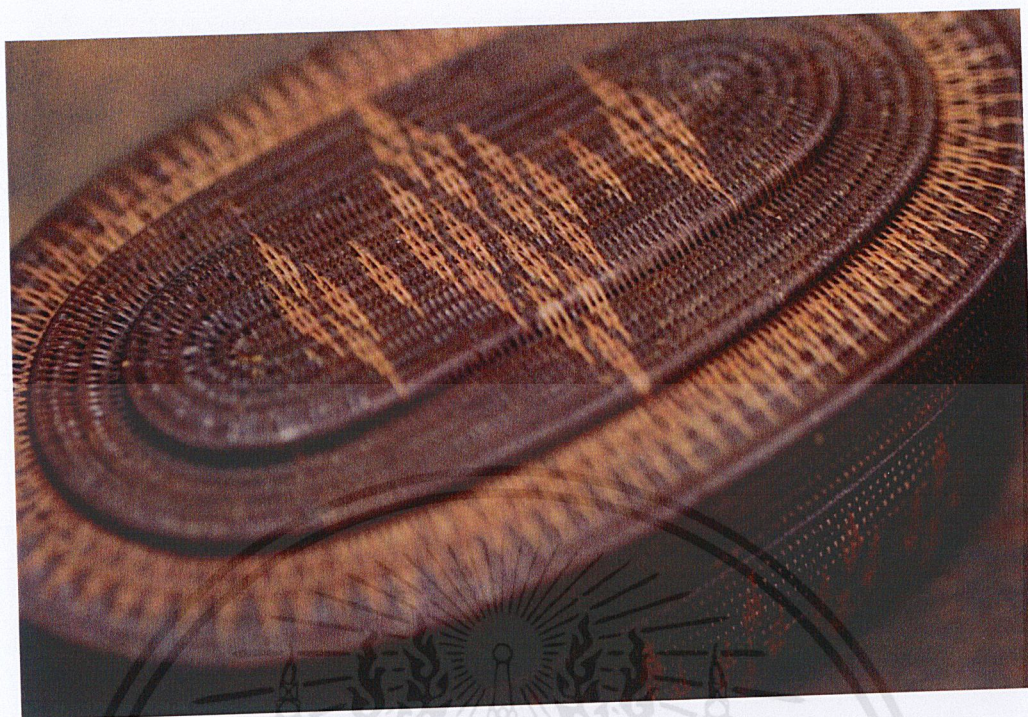

ภาพที่ 3.50 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.51 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.52 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.53 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.54 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

ภาพที่ 3.55 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

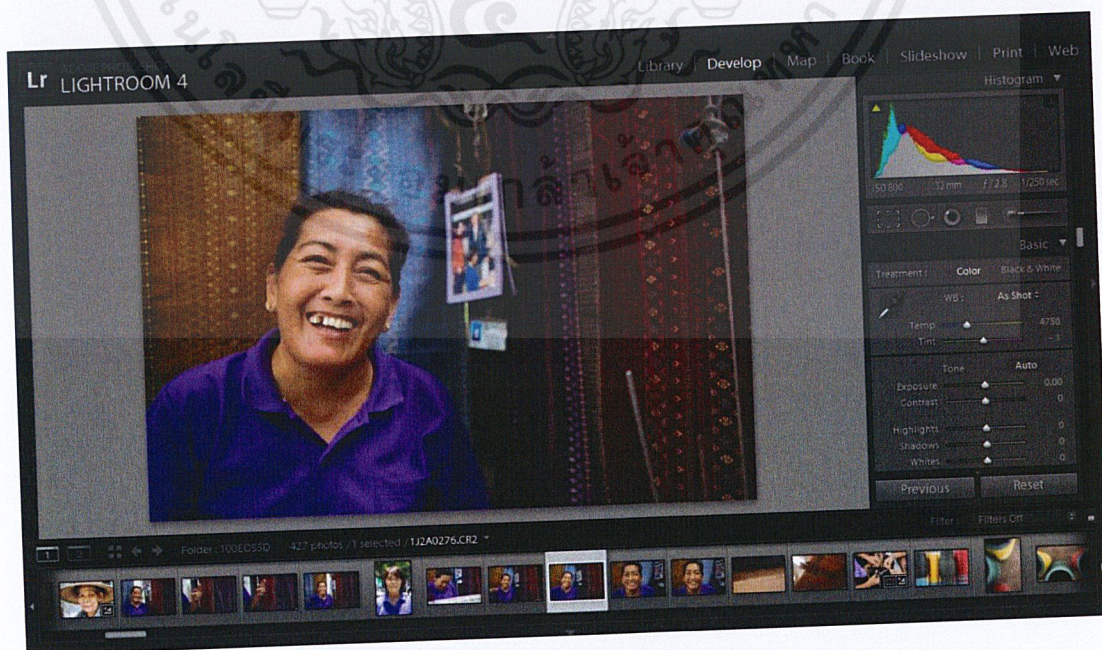

ภาพที่ 3.56 ภาพถ่ายที่นำมาใช้จริงก่อนการตกแต่ง

3.5 การตกแต่งและจัดวางภาพ

สำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการตกแต่งภาพ ข้าพเจ้าใช้โปรแกรม Adobe Photoshop Lightroom 4 ในส่วนของการปรับแสง สี สัน และการเลือกตัดส่วนของภาพ (Crop) ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. เปิดไฟล์ภาพที่ต้องการตกแต่งในโปรแกรม Adobe Photoshop Lightroom 4

ภาพที่ 3.57 การตกแต่งและจัดวางภาพ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เลือกตัดส่วนของภาพ (Crop) ตามขนาดภาพที่ต้องการ

ภาพที่ 3.58 การตกแต่งและจัดวางภาพ 2

3. ปรับค่าสมดุลแสงสีขาว (White Balance) ค่าความสว่าง และสีอื่นตามที่ต้องการตั้งภาพ

ภาพที่ 3.59 การตกแต่งและจัดวางภาพ 3

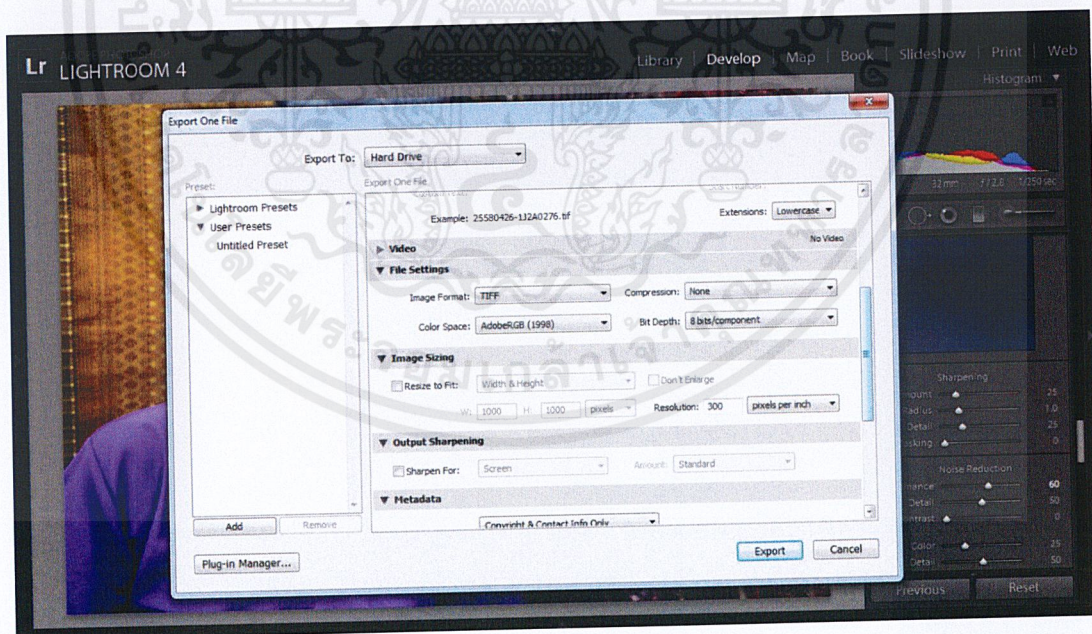
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ปรับความคมชัดของภาพ และปรับค่าเพื่อลดจุดรบกวนในภาพ (Noise)

ภาพที่ 3.60 การตกแต่งและจัดวางภาพ 4

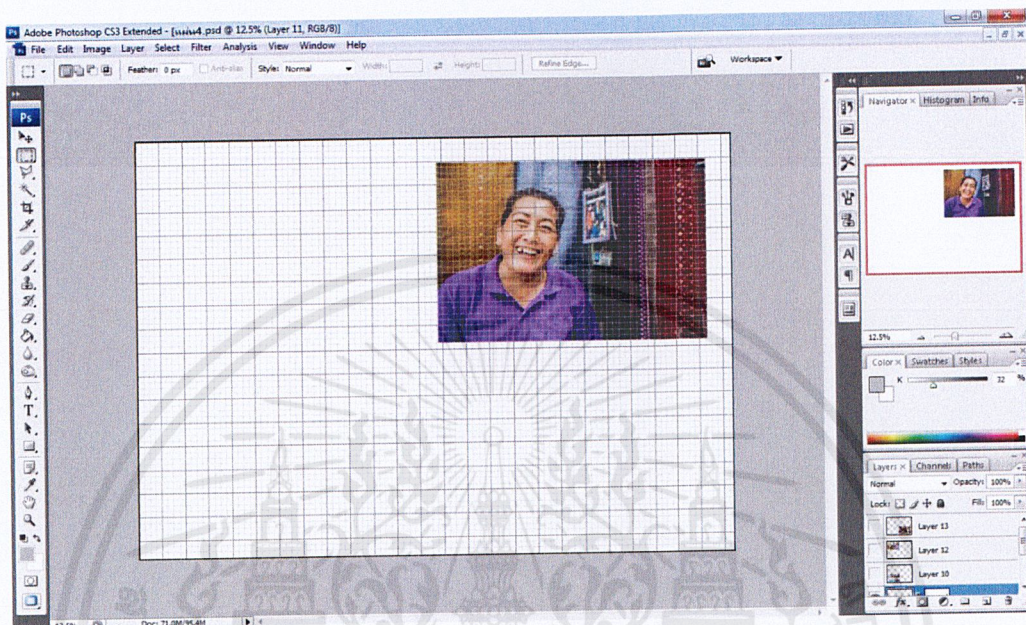
5. บันทึกภาพ เป็นไฟล์นามสกุล .TIFF

ภาพที่ 3.61 การตกแต่งและจัดวางภาพ 5

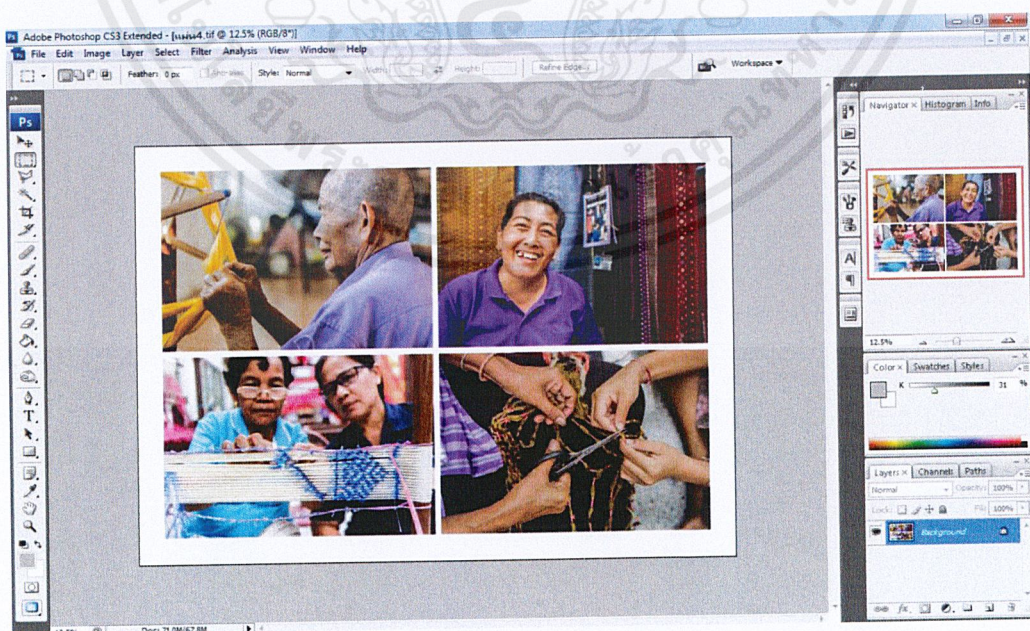
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. เปิดไฟล์ภาพในโปรแกรม Adobe Photoshop CS3 และจัดวางภาพในหน้ากระดาษที่ได้กำหนดขนาดไว้คือ 20 x 14 นิ้ว และเปิดเส้นตาราง (Grid) เพื่อจัดวางให้ได้ระยะห่างที่เท่ากันทุกภาพ

ภาพที่ 3.62 การตกแต่งและจัดวางภาพ 6

7. จัดวางภาพที่เลือกไว้ให้ระยะห่างที่เท่ากัน โดยเว้นขอบรอบนอกดังภาพและบันทึกภาพเป็นไฟล์นามสกุล .TIFF เพื่อนำไปอัดขยายต่อไป

ภาพที่ 3.63 การตกแต่งและจัดวางภาพ 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 3.64 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 1

ภาพที่ 3.65 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.66 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 3

ภาพที่ 3.67 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.68 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 5

ภาพที่ 3.69 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.70 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ ภาพที่ 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

บทสรุป

4.1 สรุปผลการทำงาน

เนื่องจากศิลปินพจน์นี้เป็นผลงานชิ้นสุดท้ายในชีวิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีของข้าพเจ้า จึงมีความตั้งใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาดีที่สุดในกำลังสติปัญญาและความสามารถ ก่อนการผลิตผลงานชุดนี้ ข้าพเจ้าจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับศิลปะซีพ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดีอย่างจริงจัง ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่พบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นจึงได้กำหนดเรื่องราวของผลงานจริง เพื่อให้การสร้างสรรค์มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ได้ทำการทดลองถ่ายภาพหลายครั้ง จนกระทั่งออกมาเป็นผลงานภาพถ่ายที่สมบูรณ์

การทำงานในครั้งนี้ ข้าพเจ้าจำเป็นที่จะต้องติดต่อประสานงานกับบุคคลเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลดีต่อข้าพเจ้า เป็นการฝึกการมีปฏิสัมพันธ์เข้าหาพูดคุยกับผู้อื่น อันเป็นการสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดี การได้พูดคุยกัน ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยและมีความเข้าใจ ในชีวิตของผู้อื่น ข้าพเจ้าได้รับข้อคิดจากการทำงานในครั้งนี้ว่า การจะทำสิ่งใดให้ประสบผลสำเร็จ นั้น มิใช่จะเกิดขึ้นได้เพราะเราเพียงคนเดียว แต่การได้รับความช่วยเหลือ ร่วมมือและสนับสนุนจาก บุคคลอื่นรอบข้าง ล้วนมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานนั้นสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

4.2 ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไข

1. สมาชิกศิลปะบางคน มีอาการเกร็ง และเขินอาย ดูไม่เป็นธรรมชาติเมื่อถูกถ่ายภาพ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรหรือชาวบ้านทั่วไป ไม่คุ้นเคยกับการที่จะต้องถูกถ่ายภาพ เป็นเวลานานๆ และบ่อยครั้ง

แนวทางแก้ไข คือ ช่างภาพต้องใช้เวลาและพูดคุยสร้างความคุ้นเคยกับเขาก่อน ให้เขารู้สึกผ่อนคลายและเป็นกันเอง ไม่รู้สึกแปลกแยกกับเรา

2. สภาพแสงแดดไม่เป็นไปตามที่ต้องการ เช่น แสงในช่วงกลางวันหรือบ่ายมีสภาพแสงแข็งและจัดเกินไป หรือบางวันก็มีแสงครีမ်ขมุกขมัวเพราะฝนตก ทำให้แสงในภาพถ่ายไม่สวยงามตามที่ต้องการ

แนวทางแก้ไข คือ ถ่ายภาพในช่วงเวลาเช้าหรือเย็น หรือรอเวลาให้แสงแดดอ่อนลง หรือถ่ายภาพในมุมมองที่ต้องการนั้นเพิ่มเติมในหลากหลายช่วงเวลาและหลายวัน เพื่อใช้คัดเลือกให้ได้ภาพที่มีสภาพแสงที่สวยงามตรงตามความต้องการมากที่สุด

3. ปัญหาเรื่องจุดรบกวนในภาพถ่าย (Noise) เนื่องจากใช้แสงธรรมชาติในการถ่ายภาพทั้งหมด และส่วนใหญ่เป็นการถ่ายภาพในอาคาร จึงต้องใช้ค่าความไวแสง (ISO) ที่ค่อนข้างสูง คือ ISO 400 ขึ้นไป จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

แนวทางการแก้ไข คือ ข้าพเจ้าต้องแก้ไขด้วยการถ่ายภาพด้วยค่าความไวแสง (ISO) ที่น้อยลงเพื่อลดจุดรบกวนในภาพ (Noise) และเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงได้ใช้กล้อง DSLR CANON 5D Mark III ในการถ่ายภาพครั้งนี้ ร่วมกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Adobe Photoshop Lightroom 4 เพื่อลดจุดรบกวนในภาพ (Noise) อีกด้วย

4. การถ่ายภาพในสถานที่จริง ในแผนกทอผ้าไหม ทอผ้าจก จักสานย่านลิเภา จักสานไม้ไผ่ ลายขีด และช่างปักผ้า จะมีสิ่งของ เช่น วัสดุและอุปกรณ์มากมายจากการทำงานในแต่ละวัน ซึ่งบางครั้งทำให้แลดูรกและไม่สวยงาม

แนวทางแก้ไขคือ ดำเนินการจัดสถานที่ถ่ายภาพ นำสิ่งทีแลดูรกและไม่เกี่ยวข้องกับงานออกจากภาพเพื่อให้ภาพดูเรียบร้อยขึ้น หรือหากเคลื่อนย้ายไม่ได้ ก็แก้ไขโดยเลือกจัดองค์ประกอบภาพในมุมมองอื่นๆ แทน

4.3 ข้อเสนอแนะ

การเลือกทำศิลปนิพนธ์ในเรื่องที่ตนเองชื่นชอบและสนใจ มีส่วนช่วยให้สามารถทำงานได้ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ ด้วยความตั้งใจ และความรักที่มีให้กับงาน ถึงแม้จะพบปัญหาหรืออุปสรรคในระหว่างการทำงาน แต่ข้าพเจ้าก็พากเพียรวิริยะอุตสาหะ จนสามารถแก้ไขให้ปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

หากไม่ได้นำเรื่องที่ชอบและสนใจมาทำ ข้าพเจ้าอาจท้อแท้และล้มเลิกไประหว่างการดำเนินงาน แต่สิ่งนี้คือสิ่งที่ข้าพเจ้าชื่นชอบและได้เลือกด้วยตนเองที่จะทำ จึงเป็นพลังที่ทำให้สามารถทำงานนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความยินดีและภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง

4.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ ด้านงานส่งเสริมศิลปาชีพ และศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จ.พระนครศรีอยุธยา
2. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดี
3. เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายภาพบุคคล
4. เกิดทักษะในการทำงานนอกสถานที่
5. เกิดทักษะในกระบวนการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานภาพถ่ายที่ดีที่สุด เช่น การวางแผน การติดต่อประสานกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เกนหลง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ท่านผู้หญิง. (2535). **บันทึก “เป็น อยู่ คือ” สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ**. กรุงเทพฯ : เมจิกโปรดักชั่น.
- คณะนางสนองพระโอษฐ์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ. (2535). **เคียงราษฏร์**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร และคนอื่นๆ. (2555). **ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- นิตา สุทัศน์ ณ อยุธยา และบุรณี รัชไชยบุญ. (2550). **ศิลป์แผ่นดิน Arts of the Kingdom**. กรุงเทพฯ : โรงฝึกศิลปาชีพ สวนจิตรลดา.
- ฟรีแมน, ไมเคิล. (2550). **The photographer's eye : composition and design for better digital photos**. อัมสเตอร์ดัม : เอเชอเวียร์.
- วารยา พึ่งตนเพียร. (2548). **ด้วยพลังแห่งรัก**. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2555). **๘๐ พรรษา ปวงประชา ร่วมเย็น เป็นสุข**. กรุงเทพฯ : สุขุมวิทมีเดีย มาร์เก็ตติ้ง.
- ภาพถ่ายสารคดี. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sarakadee.com>
(วันที่ค้นข้อมูล : 11 กุมภาพันธ์ 2558).
- Daniel López Pérez. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก : <http://www.daniellopezperez.com>
(วันที่ค้นข้อมูล : 13 กุมภาพันธ์ 2558).
- Michael Freeman. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก : <http://www.michaelfreemanphoto.com>
(วันที่ค้นข้อมูล : 15 กุมภาพันธ์ 2558).
- Tadd Myers. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก : <http://www.taddmyers.com>
(วันที่ค้นข้อมูล : 17 กุมภาพันธ์ 2558).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายจักริน ชลศิริ		
เกิด	31 มกราคม 2531		
ที่อยู่	400/359 หมู่ที่ 8 ถ.พหลโยธิน ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130		
E-Mail	jakkrin.kmitl@gmail.com		
ประวัติการศึกษา	ระดับอนุบาล	โรงเรียนอนุบาลธนินทร	
	ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา	
	ระดับมัธยมศึกษา	โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร	
	ระดับอุดมศึกษา	สาขาวิชาการถ่ายภาพ	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
			สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้